

Stichting
Pensioenfonds
Rockwool

Stichting Pensioenfonds Rockwool
Industrieweg 15, 6045 JG Roermond
Postbus 1160, 6040 KD Roermond
Telefoon: 0475 - 35 35 35

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41066094

Verslag over het boekjaar
1-1-2023 t/m 31-12-2023

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Bestuursverslag boekjaar 2023	
1. Meerjarenoverzicht	7
2. Algemeen	8
3. Organisatie van het fonds	11
4. Uitbesteding	14
5. Bestuursaangelegenheden	15
6. Financiële positie van het fonds	23
7. Pensioenregeling	26
8. Beleggingen	27
9. Risicoparagraaf	30
10. Toekomstparagraaf	35
Verslag van de compliance officer	37
Verslag van de Visitatiecommissie	39
Reactie van het bestuur	44
Verslag van Verantwoordingsorgaan	45
Reactie van het bestuur	49
Jaarrekening	
Balans per 31 december	52
Staat van baten en lasten	54
Kasstroomoverzicht	56
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	57
Toelichting op de balans per 31 december	63
Niet in de balans opgenomen activa	69
Gebeurtenissen na balansdatum	69
Toelichting op de staat van baten en lasten	70
Bestemming van Saldo van baten en lasten (x € 1.000)	74
Risicoparagraaf	75

Pagina**Overige gegevens**

Financiering	84
Herverzekering	84
Statutaire resultaatbestemming	84
Actuariële verklaring	85
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	87

Bijlagen

Lijst van nevenfuncties per 31 december 2023	95
Begrippenlijst	97

Voorwoord

In 2023 hebben de ontwikkelingen op de financiële markten en de voorbereiding op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel de bijzondere aandacht gevraagd van Pensioenfonds Rockwool

2023 was een bewogen jaar. We hadden in Nederland te maken met een lichte recessie, politieke instabiliteit, een voortdurende oorlog in de Oekraïne, en het oploeiend conflict in het Midden-Oosten. Economisch gezien was 2023 voor beleggers uiteindelijk een onverwacht goed jaar. De rendementen op zowel de return- als de matching portefeuille van ons pensioenfonds waren positief. Het jaarrendement op de totale portefeuille was 10,5%.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 lag boven de grens van het minimaal vereist eigen vermogen van 104,2%. Daarmee is er op dit meetmoment geen sprake van een dekkingstekort en hoefden de pensioenen niet te worden gekort.

Om de pensioenen te kunnen indexeren moet de beleidsdekkingsgraad per 31 december minimaal 110% bedragen. Strikte toepassing van deze regel zou betekenen dat er slechts een geringe toeslag zou kunnen worden verleend. De in 2022 door de wetgever geboden mogelijkheid om gebruik te maken van versoepelde toeslagregels bij een dekkingsgraad hoger dan 105% was ook in 2023 van toepassing. Door het pensioenfonds is evenals in 2022 besloten gebruik te maken van deze versoepelde toeslagregels. Per 1 januari 2024 is een toeslag verleend van 7,3% aan de actieve deelnemers en 7,0% aan de gewezen deelnemers en gepensioneerden.

Sinds 2019 is de pensioenopbouw lager dan de beoogde 1,875%. In 2023 was dit 1,457% en voor 2024 is het opbouwpercentage vastgesteld op 1,514%.

In 2023 is veel aandacht besteed aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. In 2022 is door sociale partners besloten om de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te laten plaatsvinden binnen pensioenfonds Rockwool. Na deze transitie zal worden bepaald of de uitvoeringsovereenkomst bij Pensioenfonds Rockwool zal worden voortgezet.

Op 1 juli 2023 is de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp) van kracht geworden met wettelijk als uiterste invoerdatum 1 januari 2027. Direct daarna is door minister Schouten aangekondigd dat ze deze datum gaat verschuiven naar 1 januari 2028. De definitieve goedkeuring van de Wtp was voor Sociale Partners het moment om zich te gaan voorbereiden op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel waarbij direct de intentie tot invaren kenbaar is gemaakt.

Een werkgroep van het pensioenfonds is eind 2022 met externe ondersteuning begonnen met voorbereidende werkzaamheden. Transitieplanning, datakwaliteit, en onderzoek naar de risicobereidheid van deelnemers waren daarbij in 2023 de speerpunten.

Medio 2023 is een gestructureerd overleg gestart door Sociale Partners en pensioenfonds over de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit moet leiden tot een transitieplan. Daarin wordt vastgelegd welke keuze Sociale Partners maken in de nieuwe pensioenregeling binnen de kaders van de Wtp waarbij het pensioenfonds toetst of de gemaakte keuzes uitvoerbaar en evenwichtig zijn. Het door Sociale Partners op te stellen transitieplan dient op 1 januari 2025 afgerond te zijn waarna het pensioenfonds voor 1 juli 2025 een implementatieplan moet indienen bij DNB.

Er vindt constructief overleg plaats met Sociale Partners. De werkzaamheden liggen op planning.

De beoogde transitiedatum is in overleg met pensioenuitvoerder AZL vastgesteld op 1 juli 2027.

2024 is een cruciaal jaar in de voorbereiding van de transitie. Dit betreft enerzijds de inrichting van de transitie en vormgeving van de nieuwe pensioenregeling, en anderzijds bijzondere aandacht voor de ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds in de periode tot de transitiedatum.

Het overleg met het Verantwoordingsorgaan en Visitatiecommissie is geïntensiveerd, evenals het contact met de externe toezichthouder DNB. De communicatie naar de deelnemers over de transitie en de consequenties die dit voor hen heeft krijgt eveneens extra aandacht.

Kortom: Werk aan de winkel!

Het bestuur bedankt allen die zich in 2023 voor ons pensioenfonds hebben ingezet.

Roermond, 3 juni 2024

E. Donders, voorzitter

E. Bosman, secretaris

W. Koch, bestuurslid

G. Monsieur, bestuurslid

Bestuursverslag boekjaar 2023

1. Meerjarenoverzicht

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantallen					
Deelnemers	1.206	1.252	1.215	1.211	1.248
Gewezen deelnemers	985	945	917	960	955
Pensioengerechtigden	1.049	1.022	1.007	981	937
Totaal aantal verzekerden	3.240	3.219	3.139	3.152	3.140
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Beleggingen					
Belegd vermogen	407.249	366.284	490.545	484.169	421.404
Beleggingsopbrengsten	38.552	-129.689	2.110	57.677	67.326
Rendement o.b.v. total return	10,5%	-26,3%	0,4%	13,6%	19,2%
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen	375.170	333.134	456.050	487.823	432.306
Voorziening ziekten ¹⁾	2.043	2.576	1.997	1.517	1.332
Totaal technische voorzieningen	377.213	335.710	458.047	489.340	433.638
Reserves					
Algemene reserve	34.133	34.283	37.757	-1.617	-8.826
Beschikbaar vermogen voor risico pensioenfonds	411.346	369.993	495.804	487.723	424.812
Premiebijdragen	14.451	13.959	13.414	13.528	12.840

1) Het pensioenfonds houdt een IBNR (incurred but not reported) voorziening aan om te voorzien in de verwachte premievrijstelling de komende twee jaar. Deelnemers die ultimo 2023 al ziek zijn kunnen vanuit die situatie binnen twee jaar in de WIA terecht komen, waarbij aan hen vanaf dat moment premievrijstelling wordt verleend. Het fonds stelt de IBNR voorziening op tweemaal de jaarrisicopremie arbeidsongeschiktheid op marktwaarde grondslagen, aangezien dit de verwachte last is die hieruit zal volgen.

	2023	2022	2021	2020	2019
Pensioenuitkeringen	9.271	8.540	8.081	7.542	6.779
Dekkingsgraad FTK ¹⁾	109,0%	110,2%	108,2%	99,7%	98,0%
Beleidsdekkingsgraad ²⁾	114,2%	110,6%	104,2%	94,8%	97,0%
Vereiste dekkingsgraad (feitelijk)	114,2%	115,6%	112,0%	113,3%	112,4%
Vereiste dekkingsgraad (strategisch)	113,7%	113,8%	112,3%	111,7%	112,0%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2%	104,3%	104,3%	104,2%	104,2%

2. Algemeen

Rechtsvorm en aangesloten werkgever

Stichting Pensioenfonds Rockwool is een ondernemingspensioenfonds. Door het pensioenfonds wordt de pensioenregeling uitgevoerd van ROCKWOOL B.V. Het fonds heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd te Roermond. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41066094 en is opgericht op 18 februari 1977. Gedurende het jaar 2023 was het fonds aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Missie van het pensioenfonds

Het fonds voert voor onze deelnemers de pensioenregeling uit op een verantwoordelijke, evenwichtige, betrouwbare, kostenbewuste, transparante, laagdrempelige en maatschappelijk verantwoorde wijze. Het fonds communiceert hierover begrijpelijk en transparant.

Doelstelling

Het fonds heeft als doel te zorgen voor een ouderdomspensioen voor deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden en voor een nabestaandenpensioen voor de (gewezen) partners en kinderen van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden. Het fonds wil daarbij tenminste een nominaal pensioen voor de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden realiseren en daarbij kortingen van opgebouwde pensioenen voorkomen.

(Beleids)dekkingsgraad

Sinds de invoering van het nFTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen. De beleidsdekkingsgraad van Stichting Pensioenfonds Rockwool bedroeg einde 2023 114,2% (einde 2022 was dit 110,6%).

1) Dekkingsgraad berekend op basis van rentetermijnstructuur ultimo jaar. Hiermee is rekening gehouden bij de waardering van de technische voorziening.

2) De beleidsdekkingsgraad vanaf 1 januari 2015 berekend op basis van het twaalfmaands gemiddelde.

Reële dekkingsgraad

Daarnaast is de reële dekkingsgraad een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds. De reële dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de beleidsdekkingsgraad waarbij volledige prijsindexatie is toegestaan.

Einde 2023 bedroeg de reële dekkingsgraad 87,3% (einde 2022 was dit 96,3%). De dekkingsgraad was einde 2023 109,0% (einde 2022: 110,2%).

Uitvoering ten behoeve van onze deelnemers

Het fonds voert de pensioenregeling in opdracht van de sociale partners uit voor haar deelnemers. In de besluiten die het fonds neemt staat steeds het belang van de deelnemers centraal. Het fonds heeft geen commercieel belang (non-profit) en alle baten komen ten gunste van haar deelnemers. Het fonds is in 1977 opgericht om (oud-) medewerkers en hun gezinnen een inkomen te bieden bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of bij overlijden en om in geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid de pensioenopbouw van de deelnemer (gedeeltelijk) premievrij voort te zetten.

Evenwichtig

Het bestuur is van mening dat het delen van kosten en risico's tussen deelnemers leidt tot een betere uitgangspositie van alle individuele deelnemers. Deze kosten- en risicodeling heeft niet alleen betrekking op verschil in levensverwachting tussen verschillende leeftijdsgroepen maar ook op de wijze waarop een pensioenfonds haar financiële middelen belegt. De belangen van de verschillende groepen deelnemers lopen niet in alle situaties parallel. Het bestuur van het fonds is zich hiervan terdege bewust. In de besluiten die het fonds neemt, worden de belangen van alle groepen deelnemers evenwichtig afgewogen. Het bestuur legt hierover verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan en kent een intern toezicht dat uitgeoefend wordt door de Visitatiecommissie. Beide organen doen hiervan verslag in het jaarverslag.

Pensioenregeling

De pensioenregeling die het pensioenfonds voor de sociale partners uitvoert, heeft de vorm van een voorwaardelijke middelloonregeling. Elke deelnemer bouwt, indien de premie toereikend is, jaarlijks 1,875% pensioen op over het pensioengevend salaris in dat jaar verminderd met de geldende AOW- franchise. Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op grond van de Wet op de loonbelasting 1964. De pensioenrichtleeftijd van de regeling is gesteld op de eerste van de maand waarin de deelnemer de 68-jarige leeftijd bereikt. De pensioenregeling is om een aantal redenen 'voorwaardelijk'. De pensioenopbouw is afhankelijk van de toereikendheid van de pensioenpremie voor dat jaar. Indien deze niet voldoende is, zal in het betreffende jaar de pensioenopbouw worden beperkt.

In 2020 heeft het bestuur besloten dat voor de vaststelling van de opbouw de premiedekkingsgraad gelijk wordt gesteld aan de dekkingsgraad van het pensioenfonds, voor zover de dekkingsgraad lager is dan 100%. Deze keuze is gemaakt in het kader van een evenwichtige belangenafweging tussen de verschillende belanghebbendengroepen. In 2023 was de premie opnieuw niet toereikend voor de beoogde pensioenopbouw van 1,875%. Het bestuur heeft de sociale partners gevraagd de premie te verhogen zodat een opbouw van 1,875% mogelijk is. Sociale partners hebben hier afwijzend op gereageerd. Dit heeft geresulteerd in een opbouw voor 2023 van 1,457%.

Daarnaast zijn de opgebouwde pensioenen en de pensioenuitkeringen afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Indien de financiële situatie van het pensioenfonds daar aanleiding toe geeft, kunnen de opgebouwde en ingegane pensioenen worden verlaagd.

Ten slotte beslist het bestuur jaarlijks of alle opgebouwde pensioenen en de pensioenuitkeringen worden aangepast en zo ja, met welk percentage. Dit is afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds, die tenminste op het voor toeslag wettelijk vereiste niveau moet zijn, zowel vóór als na toeslagverlening. De toeslagregels van het fonds zijn vastgelegd in het toeslagbeleid.

In 2023 bestond opnieuw de wettelijke mogelijkheid om toeslagen te verlenen op pensioenen bij een dekkingsgraad hoger dan 105%. Het bestuur heeft ook dit jaar gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

De deelnemer heeft met inachtneming van de bepalingen van het pensioenreglement volgens de regeling aanspraak op:

- Ouderdomspensioen voor zichzelf;
- Partnerpensioen voor de partner;
- Wezenpensioen voor de kinderen;
- Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

Financiering van de pensioenregeling

De inhoud van de pensioenregeling is onderdeel van de arbeidsvoorwaarden. Deze arbeidsvoorwaarden worden overeengekomen tussen de sociale partners (werkgever en de vertegenwoordigers van de werknemers, de vakbonden). Ook de pensioenpremie vormt onderdeel van die afspraken. Op basis van die afspraken wordt door de werkgever een uitvoeringsovereenkomst gesloten met het pensioenfonds. De taak van het bestuur van het pensioenfonds is onder meer het toetsen of de gewenste pensioenregeling kan worden uitgevoerd voor de afgesproken premie. Hierbij wordt onder andere getoetst op financierbaarheid, uitvoerbaarheid, uitlegbaarheid, communiceerbaarheid en evenwichtigheid. De pensioenregeling is een "Voorwaardelijk geïndexeerd middelloon"-regeling. De werkgever betaalt hiervoor een vaste premie. De actieve deelnemers betalen een eigen bijdrage ten behoeve van de pensioenregeling aan de werkgever. De werkgever heeft geen verplichting tot het betalen van aanvullende bedragen als er bij het pensioenfonds een tekort ontstaat. Ook het omgekeerde geldt: in geval van overschotten kan de werkgever geen geld aan het fonds onttrekken. Het verzekeringstechnisch risico en het beleggingsrisico liggen bij het pensioenfonds.

Begrijpelijke en transparante communicatie

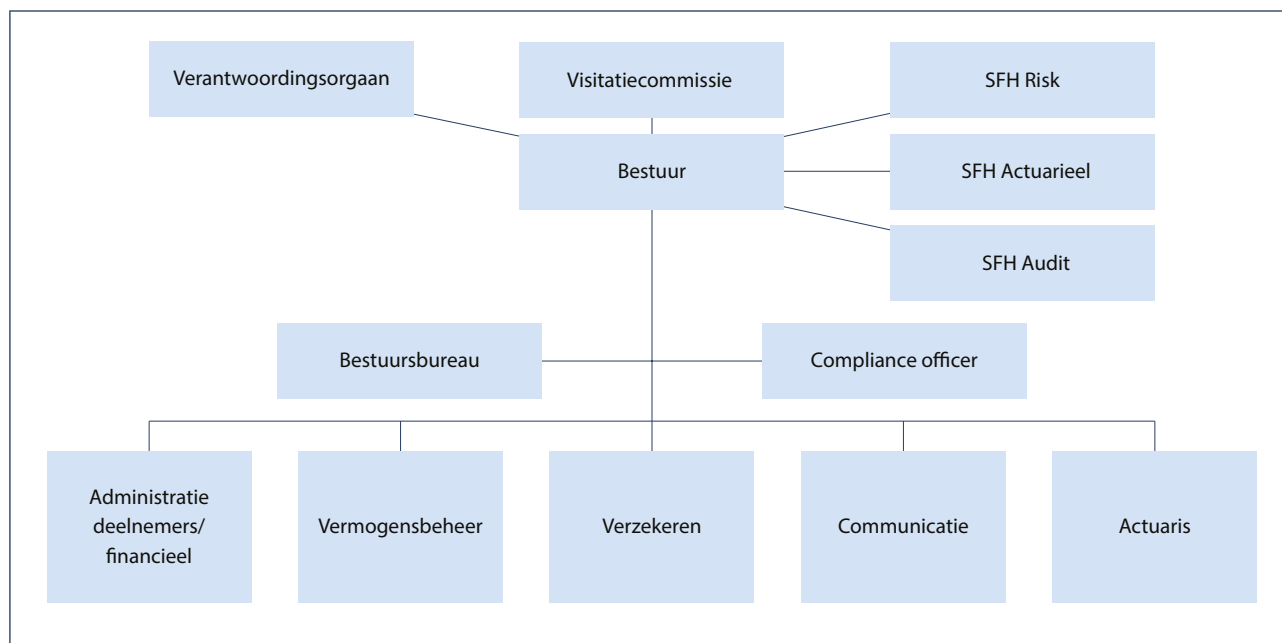
Het bestuur realiseert zich dat pensioen door deelnemers vaak als ingewikkeld wordt ervaren. Het bestuur streeft ernaar om naar de deelnemers zo duidelijk en eenvoudig mogelijk te communiceren over het pensioen.

Ook vindt het bestuur het belangrijk dat de deelnemers op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in het fonds. Niet alleen in goede maar ook in mindere tijden informeert het pensioenfonds de deelnemers over de genomen besluiten, gemaakte keuzes en achterliggende overwegingen. Het fonds zorgt voor een adequate website (www.pensioenfondsrockwool.nl), waarop de voor de deelnemers meest relevante informatie wordt vermeld en toegelicht. Op de website heeft het fonds "Mijn pensioencijfers" opgenomen. In een beveiligde omgeving wordt voor deelnemers een overzicht van hun bij het fonds opgebouwde en te bereiken pensioen weergegeven. Daarnaast heeft de deelnemer de mogelijkheid om via de pensioenschets (via "mijn pensioencijfers") inzicht te krijgen in de hoogte van het pensioen in relatie tot zijn/haar uitgaven. Voorts hebben (gewezen) deelnemers ook altijd de mogelijkheid om (mondeling) geïnformeerd te worden door het bestuursbureau.

In 2023 heeft het fonds twee nieuwsbrieven aan deelnemers en gepensioneerden gestuurd. Bij de eerste nieuwsbrief is een verkort jaarverslag opgenomen waarbij het fonds heeft gekozen voor een grafische opzet. Aan de hand van relevante "visuals" kunnen deelnemers zich snel een beeld vormen over de situatie waarin het fonds zich bevindt. Individuele communicatie naar de deelnemers bestaat uit Pensioen 123 (laag 1) bij indiensttreding, een jaarlijkse opgave van het opgebouwde pensioen (het Uniform Pensioenoverzicht, kortweg UPO) en brieven bij bijzondere gebeurtenissen, zoals bij echtscheiding, waardeoverdracht en overlijden. Dit alles doet het fonds in voor deelnemers begrijpelijke bewoordingen.

In december 2022 is een deelnemersonderzoek gehouden waarin de effectiviteit van de communicatie van het pensioenfonds is getoetst. De uitkomsten van het onderzoek zijn in 2023 gebruikt om een nieuw communicatiebeleidsplan op te stellen.

3. Organisatie van het fonds

Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling. Zo behoort het tot de taken van het bestuur een uitvoeringsovereenkomst te sluiten met de werkgever en verslag te doen aan de deelnemers en andere betrokkenen van het beleid van het fonds. Ook is het bestuur verantwoordelijk voor het solide beheer van het belegde vermogen. Het bestuur is paritair samengesteld en bestaat uit vier bestuurders. De voorzitter wordt op voordracht van de werkgever benoemd. Daarnaast wordt één andere bestuurder op voordracht van de werkgever benoemd. Op voordracht van de werknemersvertegenwoordiging in het Verantwoordingsorgaan wordt de werknemersbestuurder benoemd. Op voordracht van de gepensioneerdenvertegenwoordiger in het Verantwoordingsorgaan wordt de bestuurder namens de geleiding gepensioneerden benoemd.

Het bestuur hecht grote waarde aan de geschiktheid (kennis, inzicht, oordeelsvorming en professioneel gedrag) van de bestuursleden en overige betrokkenen bij het pensioenfonds. Bij toetsing van bestuurders houdt DNB rekening met de functie en beschikbaarheid van het bestuurslid, alsmede met de aard, omvang, schaal en complexiteit en het risicoprofiel van het pensioenfonds en de samenstelling en het functioneren van de bestuurders tezamen. Bij de werving- en selectieprocedure van een bestuurslid worden, afhankelijk van het profiel en de deskundigheden van de zittende bestuursleden, de geschiktheidseisen en de benodigde specifieke deskundigheden opgenomen in de profielschets.

Bestuurssamenstelling

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Vertegenwoordiging</i>	<i>Lid sinds</i>	<i>Zittingsduur</i>
Dhr. E. Donders (1953)	Voorzitter	Werkgever	17-10-2017	01-01-2028
Dhr. E. Bosman (1966)	Secretaris	Werknemers	02-10-2017	01-01-2025
Dhr. W. Koch (1967)	Lid	Werkgever	02-09-2019	01-01-2028
Dhr. G. Monsieur (1950)	Lid	Gepensioneerden	12-12-2016	01-01-2028

Visitatiecommissie

De Visitatiecommissie heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken van het pensioenfonds. De Visitatiecommissie rapporteert jaarlijks haar bevindingen. Een verkorte rapportage is in dit jaarverslag opgenomen. In 2023 heeft een verandering in de bezetting van de Visitatiecommissie plaatsgevonden. De heer H. de Valck is opgevolgd door de heer L. Zijlmans. Wij bedanken de heer De Valck voor zijn jarenlange inzet voor het fonds, eerst in de Raad van Toezicht, later in de Visitatiecommissie.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan werkt volgens het door het bestuur goedgekeurde reglement. Het verslag van het Verantwoordingsorgaan is in dit jaarverslag opgenomen. Het Verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de Visitatiecommissie, over het door het bestuur gevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het Verantwoordingsorgaan heeft onder meer een adviesrecht inzake de vorm en inrichting van het toezicht, het beloningsbeleid, het communicatiebeleid en het premiebeleid.

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Vertegenwoordiging</i>	<i>Lid sinds</i>	<i>Zittingsduur</i>
Dhr. J. Ruijters (1964)	Voorzitter	Werkgever	30-08-2019	01-07-2024
Dhr. J. van der Meulen (1964)	Lid	Werknemer	01-07-2018	01-07-2024
Dhr. G-J. Doomen (1950)	Lid	Gepensioneerden	01-07-2023	01-07-2027
Mevr. K. Goossens (1982)	Lid	Werknemer	01-07-2019	01-07-2026

Sleutelfunctiehouders

Het fonds heeft de sleutelfuncties als volgt ingericht.

<i>Sleutelfunctie</i>	<i>Sleutelfunctiehouder</i>	<i>Vervullerschap</i>
Interne audit	De heer W. Koch (bestuurslid)	Bestuursbureau
Actuariel	De heer P. Heesterbeek	Triple Risk Finance Certification B.V.
Risk	De heer F. van Rijn	Willis Towers Watson

De sleutelfunctiehouders zijn door DNB getoetst op geschiktheid en betrouwbaarheid.

Bestuursbureau

De uitvoering van de werkzaamheden gebeurt door een eigen bestuursbureau in samenwerking met de diverse uitvoeringsorganisaties. Deze werkzaamheden betreffen bestuursondersteuning, pensioenadministratie, vermogensbeheer en risicomangement. Vanaf eind 2023 wordt voor de werkzaamheden van het bestuursbureau ondersteunende dienstverlening ingeschakeld van AZL. Daarmee wordt de kwetsbaarheid van het bestuursbureau beperkt en continuïteit gewaarborgd. Het bestuur blijft, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>
Dhr. F. Reuling	Bestuurssecretaris

Beleggingsadviescommissie

Door het bestuur is een beleggingsadviescommissie ingesteld. De commissie dient als adviesorgaan van het bestuur. De taken en verantwoordelijkheden van de commissie zijn door het bestuur vastgesteld. De taken zijn het doen van voorstellen voor het

beleggingsbeleid, het opstellen van het beleggingsplan en het monitoren van de vermogensbeheerders. De feitelijke besluiten worden binnen het bestuur genomen. De heer E. Bosman is sinds oktober 2017 voorzitter van de beleggingsadviescommissie. De heer W. Schapendonk is als extern lid toegevoegd. De heer E. Donders is toevoerder in de beleggingsadviescommissie. De beleggingsadviescommissie werd in 2023 ondersteund door Goldman Sachs Asset Management B.V. (GSAM) als fiduciair manager.

Compliance officer

Compliance beoogt het bestuur te ondersteunen bij een integere bedrijfsvoering van het pensioenfonds en het bewerkstelligen van een integere cultuur waarin het vanzelfsprekend is dat aan het fonds verbonden personen handelen in overeenstemming met de geldende maatschappelijke normen en de wet- en regelgeving. De compliance officer houdt toezicht op de deugdelijkheid en effectiviteit van interne regels en procedures. De heer P. de Koning is sinds 1 november 2021 compliance officer van het fonds. In dit bestuursverslag is een rapportage van de compliance officer opgenomen.

Privacy officer

Het pensioenfonds heeft in het kader van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) mevrouw J. Nijsten als privacy officer benoemd. Deze privacy officer ziet onder meer toe op de naleving van de AVG door het pensioenfonds en adviseert het pensioenfonds over de AVG. Jaarlijks rapporteert de privacy officer hierover.

Extern toezicht

Het pensioenfonds heeft te maken met twee toezichthouders. De Nederlandsche Bank N.V. ("DNB") voert het prudentieel en materieel toezicht uit en de Autoriteit Financiële Markten ("AFM") het gedragstoezicht.

Prudentieel en materieel toezicht

Prudentieel toezicht is het toezicht gericht op de normen ten aanzien van de financiële soliditeit van pensioenfondsen en op het bijdragen aan de financiële stabiliteit van de sector van pensioenfondsen. Het materieel toezicht is gericht op alle normen in de wet die geen onderdeel uitmaken van het prudentieel toezicht of het gedragstoezicht door de AFM. Het ziet toe of de statuten en het pensioenreglement van pensioenfondsen voldoen aan de wet- en regelgeving. DNB heeft bijzondere bevoegdheden voor onder meer het toetsen op geschiktheid en betrouwbaarheid van bestuurders, beleidsbepalers en medebeleidsbepalers van pensioenfondsen, collectieve waardeoverdracht, de financiële opzet van pensioenfondsen en toezicht op externe accountants en certificerende actuarissen. De externe accountant controleert en verstrekt een verklaring over de getrouwheid van de jaarrekening. De certificerende actuaire stelt een certificeringsrapport op waarin zijn verklaring of voldaan is aan de artikelen 126 tot en met 140 van de pensioenwet is opgenomen.

Gedragstoezicht

Gedragstoezicht is het toezicht gericht op de naleving van de normen voor communicatie en voorlichting aan deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden door pensioenuitvoerders. De AFM ziet ook toe op de naleving van normen voor het tegengaan van misbruik van voorwetenschap en het voorkomen van belangenconflicten met betrekking tot transacties in financiële instrumenten. Het pensioenfonds heeft daarvoor een gedragscode opgesteld waarop door de compliance officer wordt getoetst. Alle aan het pensioenfonds verbonden personen hebben zich verplicht deze gedragscode te volgen. De gedragscode is beschikbaar op de website van het pensioenfonds.

4. Uitbesteding

Het bestuur heeft een aantal kerntaken uitbesteed, zoals de uitvoering van het vermogensbeheer, de pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de financiële- en actuariële verslaglegging. Bij het uitbesteden van deze activiteiten blijft de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering en de resultaten volledig bij het bestuur.

Uitbestedingsbeleid

Vanwege het belang van uitbesteding en de hoge mate waarin het pensioenfonds gebruik maakt van uitbesteding en inkoop van diensten, is door het bestuur een uitbestedingsbeleid vastgesteld waarin onder andere de visie, uitgangspunten en de beheersing van de uitbesteding en de inkoop van diensten is uitgewerkt.

Pensioen- en deelnemersadministratie

De pensioen- en deelnemersadministraties, de financiële administratie en de financiële verslaglegging zijn uitbesteed aan AZL, waarbij de afspraken zijn vastgelegd in een overeenkomst en een Service Level Agreement (SLA). Tot de uitbesteding behoort de administratie van de deelnemers, (opgebouwde) pensioenen, pensioenuitkeringen en de uitbetaling van de ingegane pensioenen. Voorts wordt ook de verzending van onder andere Pensioen 123 (laag 1), de stopbrief, de pensioeningangsbrief en het Uniform Pensioen Overzicht (UPO) door AZL uitgevoerd. Bij vragen over het pensioen kunnen de (gewezen) deelnemers terecht bij de afdeling klantenservice van AZL.

Door middel van het bespreken van SLA-rapportages en het beoordelen van de ISAE 3402-rapportages (zie ook uitbestedingsrisico's in paragraaf Risicomanagement) worden binnen het bestuur de performance van de uitbestede diensten gemonitord. Jaarlijks worden de geleverde prestaties van de uitbestede diensten geëvalueerd op de belangrijkste indicatoren waarop deze partijen geselecteerd zijn. Naar aanleiding van de uitkomsten van de evaluatie neemt het bestuur een besluit om de dienstverlening wel of niet te continueren.

Vermogensbeheer en financieel balansrisicomanagement

Het pensioenfonds heeft GSAM als fiduciair manager aangesteld. Binnen de door het fonds geformuleerde beleidsdoelstellingen adviseert GSAM over het beheersen van de rente-, inflatie-, valuta- en aandelenrisico's door middel van beleggingen. Het pensioenfonds heeft een overeenkomst tot vermogensbeheer ("Portfolio Management Agreement") en een SLA gesloten met GSAM. GSAM voert het beheer over het mandaat. GSAM administreert de volledige portefeuille en rapporteert op maand- en kwartaalbasis. Monitoring vindt plaats door middel van beoordeling en bespreking van maand- en kwartaalrapportages alsmede de ISAE 3402-rapportages.

Certificering en Advisering

Actuariaat

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen certificerende en adviserende werkzaamheden. Het bestuur heeft de adviserende werkzaamheden opgedragen aan Willis Towers Watson. Triple A Risk Finance Certification B.V. verzorgt de certificerende werkzaamheden.

Controle

De controle van de jaarrekening is opgedragen aan Mazars Accountants N.V.

Externe ondersteuning

Het fonds maakt waar nodig gebruik van externe deskundigheid voor actuariaat, risicomanagement en juridisch advies.

5. Bestuursaangelegenheden

Samenstelling bestuur

In het verslagjaar zijn er geen personele wijzigingen in het bestuur geweest.

Financiering

De financiering van de pensioenvoorzieningen vindt plaats door bijdragen van werkgever en werknemers. De afspraken met betrekking tot de financiering en uitvoering van de pensioenregeling zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de aangesloten onderneming. De premie bedraagt 32,6% van de premiegrondslag. Daarnaast wordt de waarde van een leeftijdsdag van de medewerkers die op 1 januari van het jaar ouder zijn dan 40 jaar door de werkgever als premie betaald.

ABTN

In de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) is omschreven welk beleid wordt gevoerd om de doelstellingen van het fonds te kunnen nakomen. In de ABTN wordt nader ingegaan op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling (pensioenovereenkomst), de financiële opzet (grondslagen, het beleidskader en sturingsmiddelen), het beleggingsbeleid, het crisisplan, de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem, de opzet van de administratieve organisatie en interne controle alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst. De laatste aanpassing van de ABTN heeft plaatsgevonden in december 2023. Daarbij is onder meer het premiebeleid aangepast en zijn aanvullende crisismaatregelen vastgelegd.

Statuten

De statuten zijn in 2023 niet gewijzigd.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft in 2023 negen keer vergaderd. Daarnaast heeft het bestuur verschillende keren aanvullend overleg gevoerd over specifieke onderwerpen.

Na het definitief worden van de Wtp (Wet toekomst pensioenen) wetgeving in mei 2023 zijn door het pensioenfonds afspraken gemaakt met sociale partners over de projectorganisatie en -planning van het traject te komen tot een nieuw pensioencontract. Voorafgaand daaraan heeft het pensioenfonds zelf acties ondernomen ter voorbereiding op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Deze acties zijn de volgende geweest:

- Er is een eigen projectgroep geformeerd;
- Het pensioenfonds heeft allereerst adviseurscapaciteit gereserveerd voor het transitietraject. Zoals verwacht is inmiddels duidelijk geworden dat in de komende transitiejaren de grote vraag naar adviseurscapaciteit een knelpunt kan worden voor de transitie naar het nieuwe stelsel;
- Een onderzoek naar datakwaliteit is gestart en;
- Een projectleider is aangetrokken om de werkzaamheden in het kader van de transitie te begeleiden.

De afspraken met sociale partners voorzien in een gezamenlijk maandelijks overleg. De contouren van de nieuwe pensioenregeling zijn eind 2023 door sociale partners met het pensioenfonds gedeeld. Op basis daarvan zijn netto profijtberekeningen gemaakt alsook berekeningen ten aanzien van de verwachte uitkeringen in relatie tot de pensioengrondslag; deze berekeningen kunnen behulpzaam zijn bij de discussie tussen sociale partners. Het overleg tussen en met sociale partners wordt in 2024 geïntensiveerd zodat tijdig een transitie- en implementatieplan kan worden opgeleverd.

In december 2023 is een risicopreferentieonderzoek gedaan bij (gewezen) deelnemers en gepensioneerden. De respons was met 17% bovengemiddeld. In het onderzoek zijn ook vragen opgenomen over maatschappelijk verantwoord beleggen. De resultaten van het onderzoek zijn inmiddels gedeeld met sociale partners en worden door het pensioenfonds gebruikt voor het vaststellen van

de (toekomstige) risicohouding, het beleggingsbeleid en de wijze waarop het pensioenfonds haar maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid vormgeeft.

Onderdeel van de Wtp is ook dat pensioenfondsen zich dienen aan te sluiten bij de Geschillen Instantie Pensioenen. Het pensioenfonds heeft hiervoor de benodigde acties ondernomen waardoor deze aansluiting per 1 januari 2024 is gerealiseerd. Hiervoor zijn het herzieningenbeleid, het klachtenbeleid en het klachtenreglement aangepast. De verbeteringen op het terrein van klachtafhandeling zijn een voortdurend proces dat gezamenlijk met pensioenadministrateur AZL is en wordt uitgevoerd. Deze verbeteringen hebben ertoe geleid dat het pensioenfonds met 89% 'goed' in 2023 scoort op de uitgevoerde volwassenheidsscan van de Pensioenfederatie (In de categorie 'goed' zijn de scores 84-89%).

Door de stijging van de rente en de aandelenmarkten in de loop van 2023 was er sprake van een sterke stijging van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Op 1 januari 2023 was de beleidsdekkingsgraad 110,6%. Per eind september was de beleidsdekkingsgraad gestegen naar 113,3%. In diezelfde periode is de actuele dekkingsgraad gestegen van 110,2% naar 118,8%. Deze sterke stijging van de dekkingsgraad bood, in combinatie met de ook in 2023 verruimde wetgeving, de mogelijkheid voor toeslagverlening. Het bestuur heeft ook besloten tot toeslagverlening: voor actieven is de toeslagverlening per 1 januari 2024 7,3%. Aan gewezen deelnemers en gepensioneerden is 7% toeslag toegekend. De verleende toeslagen zorgden voor een verlaging van de dekkingsgraad met circa 7%.

In de eerste helft van 2023 is door het pensioenfonds het traject ter verbetering van informatiebeveiliging afgerond. Door DNB is bevestigd dat met de aanpassingen en genomen maatregelen informatiebeveiliging zich op of boven het verwachte volwassenheidsniveau bevindt.

Het pensioenfonds heeft het beloningsbeleid aangepast; met ingang van 2024 is de beloning voor de gepensioneerdenbestuurder gelijkgetrokken aan de beloning van de andere bestuurders.

In 2023 zijn er geen wijzigingen in het beleggingsbeleid geweest. Wel is, door de hogere dekkingsgraad, de renteafdekking aangepast. Conform het beleid van het pensioenfonds is deze renteafdekking verhoogd van 60 naar 69%.

Code Pensioenfondsen

Het pensioenfonds voldoet aan de meeste in de Code opgenomen normen. Op één norm is dit (nog) niet (volledig) het geval.

Norm 33. Het bestuur voldoet niet aan de norm dat daarin tenminste één vrouw zitting heeft. Door het bestuur is in het kader van de aanstaande herbenoemingen gesproken in hoeverre wordt vastgehouden aan de wens om naar diversiteit te streven. Daarbij is geconstateerd dat eerder is gezegd dat in opvolgingskwesies zou worden gekeken hoe de diversiteit opgepakt zou kunnen worden. Het bestuur heeft vastgesteld dat bij diversiteit ook de samenstelling van het bestuur - qua kennisniveau en competenties - moet worden betrokken. Geconcludeerd is dat het zittende bestuur wat dit betreft daarvoor een mooie mix biedt. Het bestuur hecht er onder de huidige omstandigheden aan om continuïteit te behouden, gegeven het contact met sociale partners, de toekomstige transitie en wellicht de liquidatie kort na de transitie. De werkgever heeft aangegeven de in de Code Pensioenfondsen opgenomen diversiteitseis niet doorslaggevend te vinden bij haar voordrachten. Ook bij de eigen onderneming wordt de diversiteit beargumenteert niet ingevuld.

Zelfevaluatie

Zelfevaluatie is voor het bestuur een continu proces. Iedere bestuursvergadering wordt na afloop geëvalueerd. Daarnaast is er een jaarlijkse zelfevaluatie. Eenmaal in de drie jaar wordt deze zelfevaluatie gedaan onder externe begeleiding. Bij de jaarlijkse zelfevaluatie over 2023 heeft het bestuur geconcludeerd dat de huidige samenstelling van het bestuur voorziet in een goede balans van kennis en ervaring. Dit gebeurt in een goede harmonie waarbij het ook mogelijk is afwijkende standpunten in te brengen. Daarnaast is

geconstateerd dat het bestuur hecht aan continuïteit van het bestaande team gedurende de voorbereiding op de transitie in het kader van Wtp. Met de voordrachten en herbenoemingen per 1 januari 2024 wordt daarin voorzien.

Naleving wet- en regelgeving

In 2023 zijn door de toezichthouder DNB geen dwangsommen of boetes opgelegd. Ook heeft DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Ook door de AFM zijn geen boetes opgelegd of normoverdragende brieven gestuurd.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Door de Pensioenfederatie is na overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens de Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens ontwikkeld. De gedragslijn is in 2023 geactualiseerd. Het pensioenfonds heeft zich gedurende het verslagjaar gehouden aan deze Gedragslijn. In het verslagjaar zijn er geen datalekken of andere AVG-overtredingen geweest die gemeld moesten worden aan de Autoriteit Persoonsgegevens.

Klachten en geschillen

Het pensioenfonds heeft in 2023 de bestaande klachten- en geschillenregeling vervangen door een nieuw klachtenreglement. In het klachtenreglement wordt de aangescherpte definitie van klacht (iedere uiting van ontevredenheid door een belanghebbende) gehanteerd zoals opgenomen in de gedragslijn 'Goed omgaan met Klachten' van de Pensioenfederatie. Door het pensioenfonds zijn het klachtenbeleid en de klachtenprocedure in lijn gebracht met deze gedragslijn. Het pensioenfonds is per 1 januari 2024 aangesloten bij de Geschillen Instantie Pensioenen. Het klachtenreglement is ook op de website van het fonds gepubliceerd. In het verslagjaar zijn negen klachten ontvangen. Daarvan waren zes klachten die betrekking hadden op de Wtp en het invaren. Er waren drie klachten over informatieverstrekking. Alle klachten zijn in 2023 afgehandeld. Bij acht klachten, waaronder alle klachten over Wtp, is door de belanghebbenden aangegeven dat zij tevreden waren over de afhandeling van de klacht. Bij één klacht is de tevredenheid van de belanghebbende over de klachtafhandeling onbekend. De klachten en de bijbehorende afhandeling zijn geen aanleiding geweest om wijzigingen door te voeren in de klachtbehandeling of werkwijze van het pensioenfonds.

Integere bedrijfsvoering en risicobeheersing

Het beleid van het fonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. In dit kader heeft het bestuur de risico's van het fonds geanalyseerd. Een beschrijving van deze risico's alsmede de beheersingsmaatregelen zijn opgenomen in de ABTN van het fonds. In dit bestuursverslag wordt separaat verslag gedaan van de (mate van) risicobeheersing. Het bestuur is van mening dat met vorengenoemd risicobeleid, het periodiek (laten) uitvoeren van een ALM-studie, overige analyses alsmede overige periodieke rapportages zoals de risicomonitor en de administratieve rapportage, zorg wordt gedragen voor een integere bedrijfsvoering. Met de risicomonitor wordt de mate waarin recente volatiliteit doorwerkt in de (verwachte) ontwikkeling van de dekkingsgraad gemeten en wordt het bestuur in staat gesteld te beoordelen of het beleggingsbeleid in lijn is met de geformuleerde risicotoleranties.

Communicatie

Het fonds heeft een communicatieplan opgesteld. Het communicatieplan wordt jaarlijks geëvalueerd en waar nodig aangepast. Via de website van het pensioenfonds (www.pensioenfondsrockwool.nl) wordt per doelgroep – deelnemers, gepensioneerden en gewezen deelnemers – de specifiek voor deze doelgroep relevante informatie verstrekt.

Jaarlijks ontvangen de actieve deelnemers, de arbeidsongeschikte deelnemers met recht op premievrije pensioenopbouw en de pensioengerechtigden het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) inclusief toelichting. Voor gewezen deelnemers wordt jaarlijks een UPO vervaardigd. Via 'mijn pensioencijfers' op de website van het pensioenfonds hebben gewezen deelnemers toegang tot hun jaarlijkse UPO. Aan gewezen deelnemers wordt eenmaal per vijf jaar een UPO gestuurd.

Het UPO is ontwikkeld door pensioenfondsenkoepels en verzekeraars en geeft inzicht in de opgebouwde en eventueel nog te bereiken pensioenaanspraken. Doel van het UPO is dat alle pensioenuitvoerders eenzelfde pensioenoverzicht verstrekken waarmee (gewezen) deelnemers in staat worden gesteld om soortgelijke pensioenaanspraken uit meerdere bronnen afkomstig, bij elkaar op te tellen en te vergelijken. De aanspraken zoals vermeld in het UPO zijn eveneens zichtbaar in het nationaal pensioenregister. Via de website www.mijnpensioenoverzicht.nl kan elke burger door middel van de DigiD-code op eenvoudige wijze inzicht krijgen in de eigen (totale) pensioensituatie. Voor buitenlanders in de EU is een mogelijkheid tot inloggen op de website voorhanden, dat kan door middel van een Europees erkend inlogmiddel via eIDAS. Twee keer per jaar ontvangen alle actieven, gewezen deelnemers en gepensioneerden een nieuwsbrief van het pensioenfonds.

Uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer

Het bestuur werkt met een begroting voor de pensioen- en administratiekosten. Deze begroting wordt gedurende het jaar gevolgd. Tot en met 2020 heeft het fonds deelgenomen aan benchmarkonderzoeken van Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI) waarmee inzicht is verkregen in het kostenniveau van het fonds in relatie tot andere vergelijkbare fondsen. Uit de uitkomsten van deze onderzoeken bleek dat het fonds een gemiddeld kostenniveau had ten opzichte van vergelijkbare fondsen. Het fonds heeft op basis van de onderzoeken een maximaal aanvaardbaar kostenniveau vastgesteld voor pensioenuitvoering. Dit is gebaseerd op het gemiddelde van de peergroup en is € 428,-.

Conform het in 2016 door de Pensioenfederatie gepubliceerde document "Aanbevelingen Uitvoeringskosten", zijn in navolgend kostenoverzicht de kosten van het pensioenbeheer en vermogensbeheer opgenomen. Het bestuur heeft kennisgenomen van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie over de mate waarin en de manier waarop pensioenfondsen hun uitvoeringskosten in beeld kunnen brengen en daarover kunnen rapporteren. Er wordt onderscheid gemaakt in de kosten van het pensioenbeheer en de kosten van het vermogensbeheer.

	2023	2022
Pensioenbeheer		
[a] Kosten per (actieve en pensioengerechtigde) deelnemer	€ 475,-	€ 420,-
Totaal pensioenuitvoerings- en administratiekosten	€ 1.071 duizend	€ 956 duizend
Aantal (actieve en pensioengerechtigde) deelnemers	2.255	2.274
Vermogensbeheer		
[b] Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,19%	0,21%
[c] Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,07%	0,10%
Totaal vermogensbeheerkosten	€ 707 duizend	€ 881 duizend
Totaal transactiekosten	€ 264 duizend	€ 417 duizend
Gemiddeld belegd vermogen	€ 376.488 duizend	€ 411.022 duizend
Totale kosten		
Pensioenbeheerkosten	€ 1.071 duizend	€ 956 duizend
Vermogensbeheerkosten (excl. transactiekosten)	€ 707 duizend	€ 881 duizend
Totale kosten	€ 1.778 duizend	€ 1.837 duizend
Totale kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,47%	0,45%
Totale kosten per (actieve en pensioengerechtigde) deelnemer	€ 788,-	€ 808,-

De kosten van het pensioenbeheer (zie a) bedragen per deelnemer € 475,- (2022: € 420,-) waarbij het aantal deelnemers gelijk is aan de som van het aantal actieve deelnemers en de gepensioneerden, totaal 2.255 (2022: 2.274). Bij de kosten van het pensioenbeheer worden de totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten, € 1.071 duizend (2022: € 956 duizend), zoals verantwoord in de jaarrekening meegenomen.

De stijging van de kosten van pensioenbeheer heeft verschillende oorzaken. In 2023 waren de administratiekosten bij AZL hoger. Dat werd veroorzaakt doordat deze kosten (gedeeltelijk) gekoppeld zijn aan de inflatie, maar met name door de kosten van voorbereiding van AZL op het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast hebben de advieskosten voor externe ondersteuning bij het Wtp-project gezorgd voor een stijging van kosten pensioenbeheer. De kosten uit hoofde van voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel bedroegen € 129 duizend. Zonder deze Wtp-kosten zouden de kosten per deelnemer € 418,- zijn geweest, en daarmee beneden het door het bestuur vastgestelde maximaal aanvaardbare kostenniveau. In de komende jaren zullen aanzienlijke kosten worden gemaakt ter voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel. Het fonds gaat deze kosten afzonderlijk rapporteren.

De ontwikkeling van de kosten van pensioenbeheer in de afgelopen vijf jaar was als volgt:

Ontwikkeling pensioenbeheer	2023	2022	2021	2020	2019
	€ 475,-	€ 420,-	€ 421,-	€ 366,-	€ 369,-

Het pensioenfonds heeft ook een groot aantal gewezen deelnemers. Dit zijn oud deelnemers die niet meer bij ROCKWOOL (de werkgever) in dienst zijn en hun pensioenaanspraken niet naar een nieuwe werkgever hebben meegenomen. Indien de totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten worden verdeeld over alle actieve deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers, bedragen de kosten van het pensioenbeheer in 2023 per persoon € 331,- (2022: € 297,-).

De kosten van vermogensbeheer worden berekend over het belegd vermogen van het fonds. In 2023 is het belegd vermogen gestegen naar € 407,2 miljoen. In 2023 zijn de kosten van vermogensbeheer in euro's gedaald. De kosten zijn opgedeeld in de categorieën beheervergoedingen, transactiekosten en overige kosten.

Beheervergoedingen

Dit zijn de fiduciaire kosten plus de beheerkosten die in de fondsen zijn ingehouden. Deze bedroegen in 2023 € 657.526,-. Dit is € 106.645,- minder dan de € 764.171,- die over 2022 is gerapporteerd. De toename van de rebates zorgde voor een daling van de beheerkosten in absolute bedragen.

Voor deze kosten wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de werkelijk in 2023 afgerekende bedragen. Wanneer deze bedragen niet beschikbaar zijn, worden door de externe manager aangeleverde bedragen genomen. Wanneer nodig worden de kosten bepaald op basis van een schattingsmethodiek waarbij het gemiddeld belegd vermogen wordt vermenigvuldigd met de beheervergoeding.

Transactiekosten

Dit zijn kosten voor het maken van transacties, zowel in het reguliere portefeuillebeheer als ten behoeve van transitie. De transactiekosten bedroegen over 2023 € 264.275,-. In 2022 waren de kosten € 417.309,-. De lagere transactiekosten over 2023 zijn te verklaren doordat de transactiekosten in 2022 incidenteel hoog waren. Door sterke bewegingen op de rentemarkt in 2022 die bijsturing en aanpassingen in de portefeuille noodzakelijk maakten, waren de transactiekosten in dat jaar incidenteel hoog. De transactiekosten in 2023 zijn in lijn met de jaren voor 2022.

Bij de bepaling van de transactiekosten van beleggingsfondsen wordt onderscheid gemaakt in directe en indirecte transactiekosten. Directe transactiekosten bij beleggingsfondsen betreffen de in- en uitstapvergoedingen en de indirecte transactiekosten zijn de kosten bij aan- en verkoop van beleggingstitels binnen het betreffende fonds. De Pensioenfederatie schrijft voor dat de transactiekosten die binnen de beleggingsfondsen worden gemaakt (de indirecte kosten) worden bepaald op basis van look through. De transactiekosten uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen waren in 2023 0,07%.

Overige vermogensbeheerkosten

De overige kosten zijn onder meer de kosten van bewaarloon, en indien van toepassing overige kosten zoals bankkosten en kosten met betrekking tot settlement, advies, monitoring en administratie. Deze overige kosten bedragen over 2023 € 49.323,- (2022: €116.141,-).

Totaal

De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op € 0,971 miljoen (2022: € 1,298 miljoen). Ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen bedragen de kosten vermogensbeheer 0,26% (2022: 0,31%).

Van het totaal aan vermogensbeheerkosten (beheerkosten plus overige kosten) van € 971.124,- is € 287.047,- rechtstreeks in rekening gebracht (zie de toelichting staat van baten en lasten).

Bij de rapportage van de kosten zijn de aanbevelingen en definities van de Pensioenfederatie in acht genomen. Dat wil zeggen dat de cijfers zijn gebaseerd op werkelijke kosten (indien aanwezig), hetzij een resultaat zijn van schattingen welke qua methodiek minimaal voldoen aan de vereisten van de Pensioenfederatie. Wanneer de beheerkosten zijn gefactureerd middels een factuur dan worden deze niet verwerkt in het resultaat van het beleggingsfonds, maar worden deze kosten verrekend met de cash op totaalniveau. Wanneer kosten worden bepaald op basis van schattingsmethodiek zijn deze wel verwerkt in de performance van het beleggingsfonds. De schatting van deze kosten wordt bepaald door het gemiddeld belegd vermogen te vermenigvuldigen met het standaardbeheervergoedingspercentage minus eventuele rebate fees. Wanneer de beheerkosten zijn gefactureerd middels een factuur dan worden deze niet verwerkt in het resultaat van het beleggingsfonds, maar worden deze kosten verrekend met de cash op totaalniveau. Wanneer kosten worden bepaald op basis van schattingsmethodiek zijn deze wel verwerkt in de performance van het beleggingsfonds. De schatting van deze kosten wordt bepaald door het gemiddeld belegd vermogen te vermenigvuldigen met het standaardbeheervergoedingspercentage minus eventuele rebate fees.

Kosten vermogensbeheer

Bedragen x € 1.000,-	Transactie- kosten exclusief				Totaal 2023	Totaal 2022
	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	aan- en verkoop- kosten	Aan- en verkoop- kosten		
Kosten per beleggingscategorie						
Vastgoed	18	0	3	6	27	28
Aandelen	83	0	24	127	234	199
Vastrentende waarden	396	0	14	90	500	662
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	497	0	41	223	761	889
Kosten overlay beleggingen	0	0	0	0	0	0
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	497	0	41	223	761	889
Overige vermogensbeheerkosten						
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau	36	0	0	0	36	36
Kosten fiduciair beheer	160	0	0	0	160	291
Bewaarloon	1	0	0	0	1	1
Advieskosten vermogensbeheer	13	0	0	0	13	10
Overige kosten	0	0	0	0	0	71
Totaal overige vermogensbeheerkosten	210	0	0	0	210	409
Totaal kosten vermogensbeheer	707	0	41	223	971	1.298

Benchmarkonderzoek

Het fonds heeft deelgenomen aan het benchmarking onderzoek 2020 van het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). Dit onderzoek betrof het verslagjaar 2019. In de rapportage van dit onderzoek worden de resultaten van de deelnemende fondsen afgezet tegen het universum en de peer group. Daarbij wordt rekening gehouden met de determinanten van de uitvoeringskosten. Door het berekenen van een onafhankelijke kostennorm gebaseerd op de asset allocatie van het fonds en de gemiddelde kosten van vergelijkbare pensioenfondsen, kan het kostenniveau beter worden beoordeeld en worden gezien in relatie tot het beleggingsbeleid en het langjarig rendement. Bij pensioenbeheer worden de kosten per deelnemer vergeleken met de geboden service, de complexiteit van de pensioenregeling(en) alsmede de mate van automatisering.

In de IBI-rapportage is het fonds ondergebracht in de peer group "ondernemingspensioenfondsen met minder dan 10 duizend deelnemers". Deze peer group bestond uit 15 fondsen. De belangrijkste bevindingen uit de rapportage zijn de volgende.

Algemeen:

- De algemene kosten per deelnemer waren in 2019 30% boven het gemiddelde van de peergroup;
- Het percentage doorbelasting van de algemene kosten aan vermogensbeheer is met 7% lager dan het gemiddelde van de peergroep van 25%;
- Een hogere doorbelasting van algemene kosten aan vermogensbeheer zal leiden tot lagere kosten per deelnemer voor pensioenbeheer.

Vermogensbeheer:

- De excesrendementen van aandelen en vastrentende waarden zijn hoger dan het peergroep gemiddelde;
- Het excesrendement van vastgoed is lager dan het peergroep gemiddelde;
- De overige vermogensbeheerkosten zijn lager dan van de peergroup;
- De kosten voor aandelen en vastrentende waarden zijn lager dan de gemiddelde kosten van de peergroup.

Pensioenbeheer:

- De kosten per deelnemer op basis van de definitie van de Pensioenfederatie zijn lager dan het gemiddelde van de peergroup, de deelnemerskosten op basis van alle deelnemers zijn hoger;
- De kosten pensioenbeheer zijn de afgelopen vijf jaar gedaald met 16%, dit is een grotere daling dan voor de peergroup (-2%) en het universum (-3%).

De lagere kosten van het pensioenfonds ten opzichte van de peergroup op het terrein van vermogensbeheer hebben verschillende oorzaken. Allereerst heeft het pensioenfonds bij het vernieuwen van het contract in 2018 een kostenverlaging weten te realiseren. Daarnaast heeft het pensioenfonds een bewuste keuze gemaakt voor passieve beleggingen. Daarbij geldt overigens ook dat de hieraan verbonden kosten voor het pensioenfonds lager zijn dan de kosten van passief beleggen die is geconstateerd in de peergroup. Tenslotte heeft het pensioenfonds ook bewust gekozen voor een eenvoudige beleggingsportefeuille: er wordt bijvoorbeeld niet belegd in categorieën als private equity en direct vastgoed. Deze categorieën hebben veelal een hoger kostenniveau. Naar het oordeel van het pensioenfonds zijn de huidige kosten van vermogensbeheer passend bij de aard en omvang van de beleggingsportefeuille. Het pensioenfonds blijft alert op de hoogte van de beleggingskosten en de ontwikkeling daarvan in de markt. Het streven is deze kosten lager te laten zijn (blijven) dan het gemiddelde van de peergroup.

Het bestuur heeft in 2021 besloten niet meer jaarlijks deel te nemen aan een extern benchmarkonderzoek. Reden hiervoor is dat er geen wijziging is aangebracht in de inrichting van de beleggingsportefeuille. Het is daarom niet te verwachten dat de eindresultaten wezenlijk afwijken van de hiervoor genoemde resultaten. Het bestuur beziet jaarlijks op basis van marktomstandigheden en de samenstelling van de beleggingsportefeuille of een nieuw benchmarkonderzoek wenselijk is en op welke wijze daarin wordt voorzien. Besloten is in 2024 opnieuw deel te nemen aan het IBI benchmark. Dat onderzoek gebeurt op basis van verslagjaar 2023. De uitkomsten van dit onderzoek worden door het pensioenfonds onder meer gebruikt om de hierboven genoemde grensbedragen opnieuw te beoordelen.

6. Financiële positie van het fonds

Ontwikkelingen in 2023

Het belegd vermogen van het fonds (inclusief liquide middelen, vorderingen en schulden beleggingen) nam in het verslagjaar met €40,96 miljoen toe tot € 407,324 miljoen (2022: € 366,364 miljoen). Het portefeuillerendement op basis van total return bedroeg in 2023: 10,5%. Het renterisico is ultimo jaar voor ongeveer 69% afgedekt door middel van de DMR- fondsen van GSAM.

De voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening is ultimo 2023 vastgesteld op € 377,1 miljoen inclusief voorziening voor arbeidsongeschiktheid. De technische voorziening van het fonds is vastgesteld op basis van een door DNB voorgeschreven rekenrente.

Dekkingsgraad en solvabiliteitseisen

Op basis van de hiervoor genoemde beleggingen en technische voorzieningen bedraagt de aan DNB gerapporteerde dekkingsgraad per 31 december 2023 109,0%. Deze zogenaamde DNB-dekkingsgraad, die gehanteerd wordt voor de beoordeling of er sprake is van een dekkings- of reservetekort, is vastgesteld op basis van een door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedraagt 114,2%. Deze beleidsdekkingsgraad wordt berekend door het gemiddelde van de afgelopen 12 dekkingsgraden per maandeinde te nemen. Het Vereist Eigen Vermogen (VEV) onder het nFTK dient zodanig te zijn dat het fonds met 97,5% zekerheid volgend jaar voldoende vermogen heeft om de verplichtingen op marktconforme basis over te dragen. Het VEV wordt bepaald met behulp van een door DNB aangereikt standaardmodel. Het VEV bedraagt ultimo 2023 113,7%. Als de dekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad is er sprake van een reservetekort. Het minimaal vereist vermogen bedraagt 104,2%. Aangezien de dekkingsgraad hoger is dan het vereist eigen vermogen, is per 31 december 2023 geen sprake van een reservetekort.

Uitkomsten haalbaarheidstoets

Jaarlijks wordt door het pensioenfonds een haalbaarheidstoets uitgevoerd. Doel van de haalbaarheidstoets is onder meer inzicht te geven in de mate waarin pensioenfondsen in staat zijn in de toekomst toeslagen te verlenen op de (ingegane) pensioenen. In feite geeft de uitkomst van de haalbaarheidstoets daarbij aan of toekomstige pensioenuitkeringen inflatiebestendig zijn. Met de uitkomsten kunnen deelnemers pensioenfondsen beter met elkaar vergelijken. Sociale partners kunnen met de uitkomsten bepalen of de beoogde doelstellingen van de afgesproken pensioenregeling kunnen worden gerealiseerd. Voor het bestuur van het pensioenfonds zijn de uitkomsten van belang voor het bepalen van het financiële beleid van het pensioenfonds. Alle pensioenfondsen moeten dezelfde uitgangspunten hanteren bij het uitvoeren van de haalbaarheidstoets. De uitgangspunten zijn vastgesteld door DNB.

Een pensioenresultaat van 100% houdt in dat het pensioenfonds op de lange termijn in staat is de pensioenen zodanig te verhogen dat de inflatie wordt bijgehouden. Het pensioenresultaat wordt gedefinieerd als:

$$\frac{\text{De som van de verwachte uitkeringen inclusief verwachte toeslag o.b.v. het fonds beleid}}{\text{De som van de verwachte uitkeringen indien jaarlijks de volledige prijsindex zou worden toegekend.}}$$

	Grens	Realisatie 2023
Verwacht pensioenresultaat vanuit feitelijke dekkingsgraad	70,0%	94,2%
In een slecht weer scenario vanuit feitelijke dekkingsgraad		70,3%

Premie

Voor de financiering van de pensioenregeling is tussen de werkgever en het pensioenfonds in de uitvoeringsovereenkomst overeengekomen dat een doorsneepremie (als percentage van de premiegrondslagsom) zal worden betaald. De premie bedraagt

32,6% van de premiegrondslag alsmede de waarde van een verlofdag voor medewerkers ouder dan 40 jaar. Het fonds gaat uit van een gedempte kostendekkende premie. Bij een gedempte premie wordt de premie berekend als de som van een voortschrijdend gemiddelde van de rentetermijnstructuur met een periode van 10 jaar. De feitelijke premie was in 2023 € 14,451 miljoen. De kostendekkende premie (op basis van de rentetermijnstructuur) was € 11,953 miljoen. Voor een volledige pensioenopbouw van 1,875% was op basis van de gedempte kostendekkende premiesystematiek een premiebijdrage van € 17,936 benodigd. Omdat de feitelijk ontvangen premie dus niet kostendekkend was op basis van de door het fonds gehanteerde kostendekkende premiesystematiek is de opbouw voor 2023 vastgesteld op 1,457%.

De gedempte kostendekkende premie is als volgt berekend:

Inkoop voorwaardelijke opbouw:	€ 12,082 miljoen
Opslag voor het in stand houden vereist vermogen:	€ 0,667 miljoen
Opslag voor uitvoeringskosten:	€ 0,702 miljoen

Totaal	€ 14,451 miljoen
---------------	-------------------------

De kostendekkende premie is als volgt berekend:

Inkoop voorwaardelijke opbouw:	€ 9,887 miljoen
Opslag voor het in stand houden vereist vermogen:	€ 1,364 miljoen
Opslag voor uitvoeringskosten:	€ 0,702 miljoen

Totaal	€ 11,953 miljoen
---------------	-------------------------

Toeslagverlening

Het fonds heeft, naar aanleiding van de uitgevoerde aanvangshaalbaarheidstoets in 2015 en het overleg met sociale partners, de toeslagambitie in 2015 gedefinieerd. Op basis van de uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets is een volledige toeslagverlening in de toekomst niet te verwachten. Dit is voornamelijk het gevolg van de huidige externe factoren (marktomstandigheden ten aanzien van de rentestand). Elk jaar wordt het voor toeslag beschikbare vermogen vastgesteld. Voor zover het vermogen boven de beleidsdekkingsgraad van 110% uitkomt is toeslagverlening mogelijk. Bij een beleidsdekkingsgraad tussen 110% en 130% is de toeslag een percentage van hetgeen er verleend zou moeten worden. Wanneer de dekkingsgraad hoger is dan 130% is volledige toeslagverlening mogelijk. Tevens kan dan door het bestuur worden besloten tot incidentele (inhaal)toeslagverlening.

De toeslagverlening voor deelnemers wordt gebaseerd op de CAO-loonronde van de werkgever. Voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden wordt de toeslagverlening gebaseerd op het CPI alle huishoudens sept/sept. Zodra de financiële positie dit toelaat kan het bestuur eventueel besluiten tot het toekennen van inhaaltoeslag. In 2023 bestond, evenals in 2022, de wettelijke mogelijkheid om toeslagen te verlenen op pensioenen bij een dekkingsgraad hoger dan 105%. Het bestuur heeft gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Per 1 januari 2024 zijn de ingegane pensioenen en de pensioenen van gewezen deelnemers verhoogd met 7%. De pensioenaanspraken van actieve deelnemers zijn verhoogd met 7,3%. Het bestuur heeft een met het bestaande toeslagbeleid afwijkend toeslagbesluit genomen om de volgende redenen. Allereerst omdat hiertoe de wettelijke mogelijkheid werd geboden in combinatie met het uitgangspunt dat het bestaansrecht van het pensioenfonds het doen van pensioenuitkeringen is. Daarbij hoort ook toeslagverlening. Toeslagverlening dient verantwoord plaats te vinden. Het pensioenfonds heeft, in het vooruitzicht van een toekomstig invaren, daarvoor een minimale invaardekkingsgraad van 110% bepaald. Daarnaast is overwogen dat het fonds, ondanks de toeslagverlening in het voorgaande jaar, een forse achterstand bij het verlenen van toeslagen heeft.

De consumentenprijsindex is in 2023 wezenlijk aangepast. Deze aanpassing zorgde voor een geringe stijging van de consumentenprijsindex in 2023. Wanneer de aanpassing van de consumentenprijsindex in 2022 zou hebben plaatsgevonden, zou

echter sprake zijn van een stijging met 7%. Het bestuur heeft ervoor gekozen rekening te houden met de effecten van de aanpassing van de consumentenprijsindex en daardoor 7% als grondslag voor toeslagverlening voor gepensioneerden en gewezen deelnemers te hanteren. Voor actieven was er in 2023 geen uniforme loonindex. Door sociale partners is in de cao een gedifferentieerde loonstijging vastgelegd. Teneinde fiscale discussies te voorkomen heeft het bestuur besloten de laagste cao stijging te hanteren als grondslag voor toeslagverlening. Rekening houdend met de uniforme cao loonstijging van 0,5% per 1 januari 2024 was de grondslag voor toeslagverlening daarmee 7,3%. Deze toeslag is per 1 januari 2024 volledig toegekend. Ook de toeslag voor gepensioneerden en gewezen deelnemers is met 7% volledig toegekend.

De aan actieven en inactieven toegekende toeslagen zijn naar het oordeel van het bestuur evenwichtig: de achterstanden in toeslagverlening blijft hiermee voor beide groepen op een vergelijkbaar niveau.

Onderstaand een overzicht van de toegepaste toeslag in vergelijking met de werkelijke toeslagfactoren:

Tabel per 1 januari	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Deelnemers						
Werkelijke toeslag	7,30%	2,80%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Toeslag factoren	7,30%	2,80%	3,60%	3,30%	0,00%	4,00%
Gewezen deelnemers/ gepensioneerden						
Werkelijke toeslag	7,00%	6,40%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Toeslag factoren	7,00%	7,80% ¹⁾	2,70%	1,30%	2,60%	1,88%

Verlaging

Wanneer de beleidsdekkingsgraad 5 jaar achter elkaar lager is dan 104,3% moeten de (opgebouwde) pensioenen worden verlaagd. Dit was eind 2022 niet meer het geval, toen was de beleidsdekkingsgraad al hoger dan 104,3%. Hierdoor hoeft bij een toekomstige daling van de dekkingsgraad onder het minimaal vereist niveau van 104,3% niet direct een verlaging plaats te vinden. Op dat moment start een nieuwe vijfjaars periode waarin directe verlaging van pensioenen achterwege kan blijven. Wanneer de beleidsdekkingsgraad lager is dan 113,7% moet een herstelplan worden gemaakt waaruit blijkt dat dit niveau weer binnen 10 jaar wordt gehaald. De cijfers per 1 januari 2024 geven aan dat geen herstelplan hoeft te worden gemaakt. Het bestuur heeft wel besloten dat een noodzakelijke korting kan worden verdeeld over 10 jaar wanneer herstel niet binnen 10 jaar lukt. Op deze manier wordt de jaarlijkse korting beperkt.

¹⁾ Aangepast cijfer: zoals toegelicht op pagina 24 heeft het bestuur gekozen voor het in 2023 aangepaste consumentenprijsindexcijfer. Deze aanpassing betekent dat ook het consumentenprijsindexcijfer van 2022 wijzigt.

7. Pensioenregeling

Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit voor de werknemers van ROCKWOOL B.V. alsmede de (directe of indirecte) dochtermaatschappijen waarvoor de CAO voor ROCKWOOL geldt (hierna te noemen werkgever). De wederzijdse verantwoordelijkheden, rechten en (financiële) plichten zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst met de werkgever. In deze overeenkomst zijn onder meer bepalingen opgenomen met betrekking tot de aanmelding van deelnemers, premievaststelling, de wijze en het tijdstip van premiebetaling en het verlenen van toeslagen. Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit voor de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden en nabestaanden die rechten hebben verworven op grond van het pensioenreglement.

Dat geldt tevens voor arbeidsongeschikte deelnemers die premievrije rechten hebben opgebouwd in vorige regelingen. De regeling kan worden geclassificeerd als een collectieve beschikbare premieregeling. Indien de benodigde pensioenpremie voor de reglementaire opbouw dit maximum overschrijdt zal dit leiden tot een verlaagde toekomstige pensioenopbouw. De pensioenregeling heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst.

De belangrijkste kenmerken per 1 januari 2024 van de regeling zijn als volgt:

- Pensioensysteem: Pensioenregeling gebaseerd op voorwaardelijk geïndexeerd middelloon
- Pensioenleeftijd: 68 jaar
- Franchise: € 22.524 (2023: € 20.626)
- Pensioengevend salaris: 12 x maandsalaris inclusief persoonlijke en/of ploegentoeslag plus 8% vakantietoeslag en eindejaarsuitkering tot maximaal € 137.800 (2023: € 128.810)
- Pensioengrondslag: Pensioengevend salaris minus Franchise
- Opbouwpercentage: Maximaal 1,875% van de pensioengrondslag, voor 2024 vastgesteld op 1,514% (2023: 1,457%)
- Nabestaandenpensioen: 70% van het ouderdomspensioen op opbouwbasis
- Wezenpensioen: 20% van het partnerpensioen
- Werknemersbijdrage: 12,6% van de premiegrondslag
- Werkgeversbijdrage: 20% van de premiegrondslag
- Pensioenleeftijd 68 jaar

8. Beleggingen

Algemene ontwikkelingen

Totaal belegd vermogen

Het totaal belegd vermogen inclusief liquide middelen en vorderingen en schulden beleggingen per 31 december 2023 bedraagt € 407,324 miljoen. Voor de samenstelling van het belegd vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Beleggingsplan

In 2023 bleef de beleggingsportefeuille onveranderd met uitzondering van het niveau van de renteafdekking. Medio 2023 is de renteafdekking – in lijn met het dynamische beleid van het pensioenfonds – verhoogd van 60% naar 69% (van de rentegevoeligheid van de verplichtingen). Verder sluit de invulling van de portefeuille goed aan bij de uitgangspunten van het fonds:

- Voorkeur voor eenvoud en gemak. Geen behoefte aan complexe en illiquide beleggingen.
- Renteafdekking op maat en uitbesteding van alle werkzaamheden met betrekking tot onderpand-uitwisseling en EMIR-vereisten.
- Sterke voorkeur voor passief beleggen.
- Nadruk op verlaging van kosten van het vermogensbeheer.

In 2022 heeft het pensioenfonds een nieuwe ALM-studie uitgevoerd op basis waarvan de huidige ALM-kaders zijn herbevestigd. Vervolgens heeft het pensioenfonds een evaluatie uitgevoerd van de beleggingsmix middels een Strategische Asset Allocatie-studie. De beleggingsmix voor het fonds is vastgesteld op 70% vastrentende beleggingen, 25% zakelijke beleggingen en 5% vastgoed-beleggingen. In 2023 is wederom een evaluatie uitgevoerd en is de beleggingsmix herbevestigd.

ESG-beleggingen

In het beleggingsplan is opgenomen dat het fonds niet wenst te beleggen in fondsen die opereren in strijd met de voorschriften aangaande milieu en klimaat, mensenrechten, kinderarbeid en discriminatie. Bij de keuze van beleggingen is voor een deel rekening gehouden met de ESG-criteria van het pensioenfonds. De aandelen zijn belegd in fondsen die voldoen aan deze criteria. Per ultimo 2023 vertegenwoordigen de aandelenbeleggingen 25,6% (2022: 28,3%) van het totaal belegd vermogen. Verder heeft het bestuur van het pensioenfonds in 2021 de overtuigingen ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen bepaald. Dit heeft begin 2022 geleid tot het vaststellen van het nieuwe beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. In 2023 is dit beleid beperkt aangepast. Het bestuur heeft ervoor gekozen de implementatie van de in het beleid opgenomen uitgangspunten mede afhankelijk te maken van de daaraan verbonden transactiekosten. Hierdoor zijn de beleggingen van het fonds nog niet volledig in lijn met het opgestelde beleid. In het eind 2023 uitgevoerde risicopreferentieonderzoek zijn een aantal additionele vragen opgenomen over maatschappelijk verantwoord beleggen. De resultaten hiervan worden meegenomen bij de herziening van het beleid maatschappelijk verantwoord beleggen en de implementatie daarvan.

Terugblik 2023

Het jaar 2023 werd voor een belangrijk deel gekenmerkt door oorlogen. De oorlog in Oekraïne ging het tweede jaar in en een einde is nog niet in zicht. In oktober werd de wereld daarnaast opgeschrikt door de verschrikkelijke gebeurtenissen in het Midden-Oosten. In de VS en Europa waren op economisch gebied de zorgen van een geheel andere orde. Hier stonden de ontwikkelingen lange tijd vooral in het teken van een hoge inflatie veroorzaakt door hogere grondstoffenprijzen en knelpunten aan de aanbodzijde, beide veroorzaakt door de eerder ontstane pandemie. Centrale banken zagen zich genooddaakt de rente fors te verhogen. De beleidsrente van de ECB bereikte uiteindelijk een niveau van 4%. Hiermee bleven de lange termijn inflatieverwachtingen onder controle, maar de renteverhogingen vertaalden zich in een verdere stijging van de kapitaalmarktrente en in een toenemende vrees voor een recessie.

Zorgen over de economische gevolgen van faillissementen in Amerikaanse bankensector brachten de kapitaalmarktrente in maart eerst echter nog onder het startniveau van het jaar. Pas daarna zette de rentestijging verder door. Door adequaat ingrijpen van de Amerikaanse beleidsmakers bleven de economische gevolgen beperkt.

De Amerikaanse economie werd vooral ondersteund door de consumptie. Dit werd mogelijk gemaakt door eerder opgebouwde besparingen en omdat het reëel besteedbaar inkomen toenam door hogere lonen en een dalende inflatie. In Europa kon een milde recessie aan het begin van het jaar niet worden voorkomen en daarna bleef de economische groei ook zeer gematigd. Europa is meer gevoelig voor groeifazwakking in China. Mede door dalende energieprijzen nam in Europa de inflatie verder af. Mede door de duidelijke daling van de inflatie sloeg in het vierde kwartaal de rentestijging om in een sterke daling.

De economische ontwikkelingen zorgden voor sterk uiteenlopende rendementen op de beleggingen. Uiteindelijk daalde de kapitaalmarktrente in 2023 waardoor het rendement op vastrentende waarden in 2023 positief was. Rendementen op aandelen ontwikkelde markten waren duidelijk positief. Dit rendement ontstond in de eerste helft van het jaar door gunstige winstcijfers vooral door de grote IT-bedrijven. Groeiaandelen deden het hierdoor een stuk beter dan waarde-aandelen. Aandelenkoersen werden ook ondersteund door de verwachting van renteverlagingen. In de tweede helft van het jaar bewogen aandelen per saldo meer zijwaarts. Beleggers gingen er steeds meer vanuit dat de beleidsrente van centrale banken voorlopig hoog zou worden gehouden. De Amerikaanse centrale bank maakte duidelijk dat voor een verdere daling van de inflatie een groeifazwakking nodig is. Aandelen in opkomende landen stelden in 2023 wederom teleur. Vooral de bezorgdheid over de vastgoedsector in China en de verder groeivertraging lagen hieraan ten grondslag. Hogere rentes zorgen ook voor Europese vastgoedportefeuilles voor negatieve rendementen.

Feitelijke allocatie

Strategische allocatie per 31-12-2023

	Strategische allocatie	Feitelijke allocatie ¹⁾
Vastrentende waarden (inclusief liquiditeiten)	70,0%	69,8%
Aandelen	25,0%	25,6%
Vastgoed	5,0%	4,7%

Bandbreedtes

Voor ieder type belegging in de assetmix geldt de volgende bandbreedtes:

Vastrentende waarden	+ of - 5%
Aandelen	+ of - 7%
Vastgoed	+ of - 2%

Verdeling rendement:

De beleggingsportefeuille van pensioenfonds Rockwool behaalde over 2023 een totaalrendement van 10,5%. Onderstaande tabel geeft een verder overzicht over de rendementen van de verschillende portefeuilles.

	Rendement	Benchmark
Vastrentende waarden	7,0%	6,8%
Aandelen	20,0%	19,1%
Vastgoed	7,0%	6,0%
Totaal rendement	10,5%	9,8%

1) Het fonds belegt niet in de premiebijdragende onderneming.

Totale portefeuille

Het rendement op de totale portefeuille is in 2023 uitgekomen op 10,5%. De beleggingen van het pensioenfonds zijn ingedeeld naar een matching en een return portefeuille. Door deze administratieve indeling van de beleggingsportefeuille in twee componenten is het pensioenfondsbestuur in staat om de kwaliteit van haar beleggingsbeleid (waaronder het renterisicobeleid) en de onderliggende factoren beter te analyseren.

Rendement matching portefeuille

Begin 2023 was het uitgangspunt een renteafdekking van 60% op basis van de swap-curve. Medio 2023 is het percentage renteafdekking opgehoogd naar 69%. De allocatie naar de matching portefeuille bedraagt 69,8% per 31 december 2023. Het rendement van de matching portefeuille bedroeg over 2023 7,0% tegen een rendement op de benchmark van 6,8%. Dit komt primair door beperkte verschillen tussen de norm van de renteafdekking en de feitelijke afdekking, die positief hebben bijgedragen.

DMR-fondsen

Het rendement op de DMR-fondsen bedroeg in 2023 - als gevolg van de gedaalde rente - 7,6%. Per ultimo 2023 was belegd in de DMR-fondsen L en XL. Deze fondsen verschillen vooral qua duratie. Van de fondsen wordt gebruik gemaakt ter invulling van de beoogde renteafdekking van 69% op basis van de swap-curve. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met de (meer beperkte) bijdrage van de bedrijfsobligaties en hypotheeklen aan de renteafdekking. De renteafdekking bleef gedurende 2023 zowel voor de totale renteafdekking als voor de renteafdekking per looptijdsegment binnen de daarvoor opgestelde bandbreedtes.

Rendement Returnportefeuille

Het pensioenfonds belegt binnen de returnportefeuille naast twee passieve aandelenfondsen en in beursgenoteerd vastgoed. De allocatie naar de returnportefeuille bedraagt 30,2% per 31 december 2023, bij een norm van 30%. De beperkt hogere weging komt voort uit marktontwikkelingen. De weging van vastgoed lag ultimo 2023 iets onder de norm (4,7% versus 5,0%).

Het rendement van de returnportefeuille bedroeg over geheel 2023 17,8% bij een benchmarkrendement van 16,9%. Het rendement is als volgt opgebouwd:

- Het rendement van de aandelen in de ontwikkelde markten; deze rendeerden 22,1% (versus 21,0% benchmarkrendement).
- Het rendement van de aandelen uit opkomende markten; deze rendeerden 5,1% (versus 6,1% benchmarkrendement).
- Het rendement van vastgoed; deze beleggingscategorie rendeerde in het verslagjaar 7,0% (versus 6,0% benchmarkrendement).

Toelichting Returnportefeuille

Voor de mondiale aandelenmarkten was 2023 een goed jaar, waarbij vooral aandelen ontwikkelde markten het erg goed hebben gedaan. Het positieve relatieve rendement van Wereldwijde aandelen en negatieve relatieve rendement van aandelen opkomende markten komt vooral door de keuze van de benchmark. De portefeuille wordt ingevuld met 'Custom ESG' fondsen van Northern Trust. Deze fondsen sluiten de bedrijven met de meest slechte ESG-scores uit om te komen tot een 'Custom ESG'-benchmark. Het verschil tussen deze indices en de standaard indices komt naar voren in het relatieve rendement.

Toelichting vastgoed

De totale portefeuille heeft in 2023 een positief rendement gehaald van 7,0%, en heeft het daarmee iets beter gedaan dan de benchmark: 6,0%.

Vooruitzichten

Sterke renteverhogingen van centrale banken in combinatie met de verslechtering van financiële condities maken voor de VS een groeifazwaking waarschijnlijk. De kans op een recessie is daarbij hoger dan gemiddeld. Verder renteverhogingen blijven dan achterwege. Tegelijkertijd zijn door de nog altijd hoge inflatie ook voorlopig renteverlagingen nog uit zicht. De vooruitzichten in Europa wijzen op een gematigd blijvende economische groei en een verder daling van de inflatie. In deze omgeving houdt ook de ECB de rente voorlopig onveranderd. Bij deze vooruitzichten passen eerder rentedalingen in plaats van verdere rentestijgingen wat gunstig

is voor vastrentende waarden. Gesteund door goede winstvooruitzichten zouden aandelen juist kunnen profiteren van lagere rentes. Aandelen zijn echter kwetsbaar in een omgeving waarin de groei verder onder druk komt.

9. Risicoparagraaf

Beleid integraal risicomanagement

Voor een financiële instelling zoals een pensioenfonds behoort het bewust aangaan en beheersen van financiële risico's tot de kerntaken. Daarnaast heeft het fonds te maken met een groot aantal niet-financiële risico's. Integraal risicomanagement (hierna: IRM) is een middel om de risico's waaraan het pensioenfonds is blootgesteld en de beheersing daarvan af te stemmen op de missie, visie en strategie van het pensioenfonds en daarmee in belangrijke mate bij te dragen aan de realisatie hiervan. In het IRM-beleid van het fonds wordt beschreven op welke wijze hieraan invulling wordt gegeven.

Het IRM-beleid beschrijft de volgende elementen:

- Het doel van IRM, namelijk:
 - Inzichtelijk maken in welke mate risico wenselijk en acceptabel is;
 - Inzicht geven in alle risico's;
 - Overzicht bieden om prioriteiten te kunnen stellen en;
 - Mogelijkheden bieden om bij te sturen naar een wenselijk niveau.
- Uitgangspunten en randvoorwaarden voor effectief IRM, zoals onder meer een integrale benadering, een gezonde risicocultuur waarin sprake is van risicobewustzijn en koppeling van impact van risico's aan de missie, visie en strategie van het pensioenfonds;
- Inrichting van de IRM governance organisatie en de sleutelfuncties. Hierin wordt de verdeling van taken en verantwoordelijkheden binnen het IRM beschreven, gebaseerd op het principe van 'three lines of defense';
- Inrichting van het IRM-proces. Dat betreft een herhalend proces (cyclus) en bestaat uit de stappen attitude (risicohouding), identificatie, analyse en evaluatie;
- Wijze waarop het pensioenfonds invulling geeft aan de processtappen (de methodiek);
- De wijze waarop het pensioenfonds invulling geeft aan monitoring en rapportage.

Het pensioenfonds heeft in overleg met sociale partners een risicohouding voor beleggingsrisico's vastgesteld. De kwalitatieve beschrijving en de kwantitatieve uitwerking van de risicohouding op basis van grenzen is vastgelegd in de ABTN. Op basis van deze risicohouding heeft het bestuur het beleggingsbeleid bepaald. Daarnaast heeft het pensioenfonds een risicohouding vastgesteld voor niet-financiële risico's. Dit bepaalt de gewenste mate van beheersing.

Risico's en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt beschreven aan welke risico's het pensioenfonds is blootgesteld, wat de voornaamste risico's zijn en wordt op hoofdlijnen ingegaan op de beheersing en monitoring daarvan.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar financiële risico's en niet-financiële risico's.

Financiële risico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De financiële risico's worden onder meer gemeten door middel van een periodieke ALM-studie en een jaarlijkse haalbaarheidstoets. Met betrekking tot financiële risico's worden de volgende risicocategorieën onderscheiden:

- Verzekeringstechnisch risico (actuariel);
- Beleggingsrisico.

Het beleggingsrisico wordt, naast de ALM studie, tevens gemeten aan de hand van het door DNB opgelegde standaardmodel voor het bepalen van het vereist eigen vermogen. Op basis van het standaardmodel bestaat het solvabiliteitsrisico voor het pensioenfonds uit de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1);
- Zakelijke waarden risico (S2);
- Valutarisico (S3);
- Grondstoffenrisico (S4);
- Kredietrisico (S5);
- Verzekeringstechnisch risico (S6)
- Liquiditeit, Concentratie, Operationeel en Actief Beheer (S7 t/m S10).

Voor verdere kwalitatieve uitleg en kwantificering van deze risico's, alsmede de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt, wordt verwezen naar de risicoparaagraaf bij de toelichting op de jaarrekening. Hier wordt tevens de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt uitgesplitst.

Twee belangrijke solvabiliteitsrisico zijn het renterisico en het zakelijke waarden risico. Het renterisico is het risico als gevolg van een mismatch tussen de looptijd van de verplichtingen en de bezittingen. Bij een rentedaling nemen de verplichtingen, als gevolg van een langere looptijd, sterker toe in waarde dan de bezittingen. Om deze mismatch te beperken dekt het pensioenfonds het renterisico gedeeltelijk af. Het pensioenfonds loopt daarnaast het risico op een waardedaling van de beleggingen in zakelijke waarden. Het pensioenfonds belegt bewust in deze risicovolle beleggingen om de ambitie, het realiseren van tenminste een nominaal pensioen, te kunnen halen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door onder meer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en landen.

Niet-financiële risico's

Met betrekking tot niet-financiële risico's worden de volgende risicocategorieën onderscheiden:

1. Pensioenbeheer	2. Vermogensbeheer	3. Interne processen en besluitvorming	4. Strategisch
1.1 Kwaliteit	2.1 Kwaliteit	3.1 Governance	4.1 Afhankelijkheid/draagvlak
1.2 Continuïteit	2.2 Continuïteit	3.2 Operationeel	4.2 Verandervermogen
1.3 Integriteit	2.3 Integriteit	3.3 IT	4.3 Beeldvorming extern
1.4 IT	2.4 IT	3.4 Juridisch	4.4 ESG
		3.5 Integriteit	

Een aantal categorieën is verder onderverdeeld in subcategorieën. Het pensioenfonds heeft concrete risicodefinities en –scenario's vastgelegd waarmee een concreet beeld bestaat van de risico's. Voor de geïdentificeerde risico's is door middel van een 'self assessment' bepaald hoe groot het risico wordt ingeschat, zowel in termen van kans en impact als in termen van bruto (zonder beheersmaatregelen) als netto (ná beheersmaatregelen). De ingeschatte risico's worden afgezet tegen de risicohouding en vervolgens wordt bepaald in hoeverre actie wenselijk is. Dit betreft een kosten/baten afweging die kan leiden tot het aanpassen van beheersing, het overdragen, het vermijden of het accepten van het risico. Het pensioenfonds heeft de methodiek en de uitkomsten van het 'self assessment' voor alle risicocategorieën vastgelegd.

Ter invulling van de monitoring is een proces ingericht dat leidt tot een rapportage aan het bestuur op kwartaalbasis over genoemde risico's. Hierin wordt gerapporteerd over wijzigingen in risico's en beheersing gedurende het kwartaal.

Ter illustratie van het IRM-proces worden hieronder enkele risico's beschreven.

Catastrofe risico

Onder catastrofes schaaft het fonds zowel 'Black Swans' als 'Perfect Storms'. 'Black Swans' zijn gebeurtenissen die niet eerder zijn waargenomen en waarvan dus ook niet bekend is of ze kunnen voorkomen. 'Perfect Storms' zijn gebeurtenissen die het gevolg zijn van onwaarschijnlijke samenloop van omstandigheden die elk voor zich bekend en hanteerbaar zijn, maar in hun samenhang een calamiteit opleveren. Uitzonderlijke, onvoorziene en onwaarschijnlijke gebeurtenissen kunnen een grote en soms een extreme invloed hebben op het rendement van een gevolgde (beleggings)strategie. Dit soort catastrofes komen niet voort uit een modelleerbaar toeval, maar uit onverwachte en onvoorziene gebeurtenissen dikwijls resulterend in financiële crashes.

Het bestuur realiseert zich dat dergelijke zoals hierboven omschreven onvoorspelbare omstandigheden, die buiten de directe invloedssfeer van het bestuur liggen, zich kunnen voordoen. Het bestuur beoordeelt het catastrofe risico als een strategisch risico en heeft daarbij een sterke risicobereidheid.

Rentemismatchrisico

De rentegevoeligheid op basis van de marktrente van de nominale pensioenverplichtingen is groter dan de rentegevoeligheid van de beleggingen. De fondsbeleggingen bestaan enerzijds uit 70% vastrentende waarden en anderzijds 30% zakelijke waarden. Bij een rentedaling stijgt de contante waarde van de verplichtingen door deze "mismatch" in rentegevoeligheid veel sterker dan de actuele waarde van de aangehouden beleggingen. Deze mismatch qua duratie (circa 20 van de verplichtingen versus circa 14 van de beleggingen) heeft grote impact op de dekkingsgraad van het fonds bij een rentewijziging.

Het bestuur beschouwt het renterisico als een financieel risico en het bestuur kent daarmee hier een sterke risicobereidheid aan toe. Het rentemismatchrisico wordt niet volledig afgedekt.

Om het negatieve effect van rentedalingen op de financiële positie te beperken en de nominale dekkingsgraad te beschermen dekt het fonds strategisch 69%, op basis van swaprente, van het renterisico af. Deze afdekking vindt plaats door middel van de DMR-fondsen van GSAM. Het overlaymanagement heeft het fonds uitbesteed aan GSAM. Het fonds dekt bewust niet het hele rentemismatchrisico af, aangezien een rentestijging een positief effect heeft op de dekkingsgraad. Het bestuur kiest voor bescherming van de nominale dekkingsgraad.

Uitgaande van de financiële situatie ultimo 2023 leidt een parallelle rentedaling van 1%-punt over alle looptijdsegmenten (beleggingsmix, verplichtingenstructuur):

- Bij nul renteafdekking tot een daling van de dekkingsgraad van circa 17%-punt;
- Bij een renteafdekking van 69% tot een daling van de dekkingsgraad van circa 7%-punt.

Macro langlevensrisico

Dit risico verwijst naar de constatering dat we allen langer kunnen leven dan oorspronkelijk verwacht. Waar te nemen valt dat de levensverwachting van de werkende bevolking, met verschillen per sector, significant hoger is dan die van de totale bevolking. De stijgende levensverwachting en daarmee samenhangend de resultaten van het sterftegrondslagen-onderzoek leiden tot een stijging van de verplichtingen van het fonds, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het bestuur houdt bij de vaststelling van de pensioenverplichtingen rekening met de toekomstige levensverwachting van de verschillende groepen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Er is sprake van een op de fondsspecifieke kenmerken toegesneden ervaringssterfte, bepaald door Willis Towers Watson. Dit resulteert in correctiefactoren voor ervaringssterfte.

Op macroniveau is in Nederland, en daarom ook op ons fonds, een belangrijke maatregel van toepassing door de verplichting tot langer doorwerken, i.e. het levensaanpassingsmechanisme. Er vindt dan langer pensioenopbouw plaats en gepoogd wordt om de gemiddelde uitkeringsduur te bestendigen. Dit geldt naast de slapers ook voor de actieve deelnemers van ons fonds.

Het bestuur beschouwt het macro langlevensrisico als een verzekeringstechnisch risico behorende tot de categorie financiële risico's.

Uitbestedingsrisico

Het bestuur heeft de uitvoering uitbesteed van de pensioenregeling (rechten- en uitkeringen-administratie), het vermogensbeheer en de financiële administratie, maar blijft als bestuur eindverantwoordelijk voor deze processen en resultaten. Uitbesteding draait om de afweging van zelf doen versus door derden op structurele basisactiviteiten te laten verrichten. De beslissing tot uitbesteding is van strategische aard. Periodiek wordt deze beslissing herijkt. Aan uitbesteding zijn belangrijke voordelen verbonden zoals schaalvoordelen (kosten), hogere kwaliteit (specialisatie) en continuïteit, maar brengt ook risico's met zich mee. Het uitbestedingsrisico houdt onder andere in dat de uitvoerders mogelijk niet conform contractuele bepalingen, SLA en/of mandaat handelen met daaraan verbonden materiële nadelen.

Voor de uitbestede dienstverlening is door het fonds een drietal ISAE 3402 rapportages type II, alsmede een ISAE 3000 rapportage, beoordeeld. Deze rapportages hebben betrekking op de inrichting en werking van de interne beheersing op het vlak van pensioenbeheer en financiële administratie, vermogensbeheer en financieel balansrisicomanagement. De ISAE 3402 type 2-rapportages zijn tijdig verstrekt en zijn door het bestuur beoordeeld en na uitleg door AZL en GSAM akkoord bevonden.

Het bestuur heeft gedurende het verslagjaar de inhoud van periodieke rapportages over financiële en niet-financiële prestaties beoordeeld.

Frauderisico

Fraude wordt gedefinieerd als zichzelf dan wel anderen onrechtmatig bevoordelen door misbruik van vertrouwen. Het risico bestaat dat door frauduleus handelen de reputatie of belangen van het fonds worden geschaad. Ter voorkoming van fraude heeft het fonds onder meer de volgende beheersmaatregelen getroffen:

1. Toepassing van functiescheiding en het 4-ogenprincipe;
2. Het vastleggen van procedures en criteria ter zake van mandatering door bestuurders en medewerkers;
3. Het opstellen van procedures voor het aanstellen van uitbestedingspartners en externe vermogensbeheerders.

IT-risico

In 2023 opnieuw een IB selfassessment uitgevoerd. Daaruit is gebleken dat alle beheersmaatregelen van het pensioenfonds zich op – of boven – het door DNB verwachte volwassenheidsniveau bevinden. De IT-risico's zijn verder onderdeel van de continue monitoring en onderdeel van de rapportage die op kwartaalbasis uit hoofde van risicomanagement plaatsvindt.

Crisisplan

Het bestuur heeft een crisisplan opgesteld als handelingsplan om adequaat en tijdig te reageren indien extreme situaties zich voordoen. Indien de dekkinggraad zich bevindt onder de kritieke dekkinggraad zullen onvoorwaardelijke pensioenkortingen kunnen volgen. Na toepassing van deze beheersmaatregelen acht het fonds het netto risico als acceptabel.

De risicobeheersings- en controlesystemen zijn erop ingericht om een redelijke mate van zekerheid te bereiken ten aanzien van de identificatie en het beheersen van risico's. Deze systemen kunnen geen volledige zekerheid bieden voor het daadwerkelijk behalen van de strategische, operationele en financiële doelstellingen, noch kunnen de systemen alle fouten van materieel belang, fraudegevallen en het niet voldoen aan alle relevante wet- en regelgeving volledig voorkomen. Het bestuur heeft maatregelen getroffen om de kans op en de impact van de genoemde risico's waar mogelijk terug te brengen tot een niveau dat past bij het gewenste risicoprofiel van het fonds.

Inherente beperkingen aan beheersings- en controlesystemen

Het bestuur neemt daarbij in aanmerking dat hierbij sommige risico's geheel of grotendeels buiten zijn invloedssfeer liggen zoals bijvoorbeeld demografische ontwikkelingen en ontwikkelingen op de financiële markten.

Terugblik IRM

De sleutelfunctiehouder risk is betrokken bij de voorbereiding van bestuursbesluiten en rapporteert op kwartaalbasis relevante wijzigingen in risico's..

Verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2022	1.252	945	1.022	3.219
Mutaties door:				
– Nieuwe toetreding	88			88
– Ontslag met premievrije aanspraak	-108	108		0
– Waardeoverdracht		-31		-31
– Ingang pensioen	-24	-26	73	23
– Afkoop	0	0	-3	-3
– Overlijden	-2	-5	-38	-45
– Andere oorzaken ¹⁾		-6	-5	-11
Mutaties per saldo	-46	40	27	21
Stand per 31 december 2023	1.206 ²⁾	985	1.049	3.240

Specificatie pensioengerechtigden

	2023	2022
Ouderdomspensioen	731	711
Partnerpensioen	309	298
Wezenpensioen	9	13
	1.049	1.022

1) Dit betreft voornamelijk eliminaties van dubbeltellingen (van pakketten naar unieke telling).

2) Waarvan 84 deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid.

10. Toekomstparagraaf

Het jaar 2024 staat voor een belangrijk deel in het teken van voorbereiding op het nieuwe pensioencontract. Het inmiddels intensieve contact met sociale partners zal worden voortgezet om sociale partners te ondersteunen bij door hen te maken keuzes over de nieuwe pensioenregeling. Afstemming over de uitvoerbaarheid van die regeling met AZL en GSAM is noodzakelijk om sociale partners in de gelegenheid te stellen hun transitieplan tijdig te kunnen opleveren. Het pensioenfonds zal dit transitieplan beoordelen op evenwichtigheid en het eigen implementatieplan daarop afstemmen. Het Verantwoordingsorgaan en andere stakeholders worden hierbij betrokken. De planning van sociale partners en het pensioenfonds voorziet in een tijdige oplevering. Dit betekent echter wel dat alle partijen een aanzienlijke inspanning moeten leveren naast hun reguliere werkzaamheden. Het pensioenfonds heeft er vertrouwen in dat oplevering tijdig wordt gerealiseerd. AZL heeft voor het pensioenfonds 1 juli 2027 als invaardatum gereserveerd. Dit betekent dat een groot aantal andere pensioenfondsen het pensioenfonds voorgaan in de transitie naar het nieuwe stelsel. Het pensioenfonds volgt die transities om te leren van de bij die transities optredende problemen. Op deze manier kan het pensioenfonds die problemen voorkomen bij de eigen transitie.

Vastgesteld te Roermond, 19 juni 2024

Het bestuur

Dhr. E. Donders
(voorzitter)

Dhr. E. Bosman
(secretaris)

Dhr. G. Monsieur

Dhr. W. Koch

Verslag van de compliance officer

Inleiding

Compliance is 'het bewerkstelligen van een integere bedrijfsvoering van de stichting en een integere cultuur waar het als vanzelfsprekend is dat verbonden personen handelen in overeenstemming met de geldende maatschappelijke normen en de wet- en regelgeving en alle (relevante) interne regelgeving waaronder de gedragscode'. Het fonds heeft een gedragscode die wordt nageleefd door de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en andere aan het fonds verbonden personen. Doel van deze gedragscode is het stellen van regels en richtlijnen teneinde belangenconflicten (of schijn daarvan) tussen het fonds en de verbonden personen te voorkomen.

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het waarborgen van een beheerste en integere bedrijfsvoering. De Compliance Officer geeft hier invulling aan door het toezicht op de naleving van de Pensioenwet en de Wet op het Financieel Toezicht als ook de interne procedures en gedragsregels zoals de gedragscode van het fonds.

Rapportage over het boekjaar 2023

In de vergadering van 8 april 2024 is de compliance rapportage door het bestuur behandeld. In de compliance-rapportage over 2023 is aangegeven, dat:

- De meldingen die de verbonden personen in 2023 hebben gedaan, vallen binnen de normen van de gedragscode van het pensioenfonds;
- De Compliance Officer heeft geconstateerd dat diverse documenten aangepast zijn waarvan een deel in van 2024 door het bestuur is vastgesteld;
- Er geen meldingen zijn geweest van onbehoorlijk handelen;
- Er geen meldingen zijn geweest en/of signalen zijn ontvangen met betrekking tot fraude;
- Er een aantal meldingen van operationele incidenten is geweest. De meldingen van deze operationele incidenten geven geen aanleiding tot nader onderzoek. Er zijn geen datalekken gemeld;
- Er generieke aandachtspunten voor het boekjaar 2024 zijn.

Over 2023 is wederom een quickscan verricht om vast te stellen of de kern-uitbestedingspartijen, AZL en GSAM, voldoen aan een aantal voor het pensioenfonds van belang zijnde integriteitsnormen. Er zijn geen bevindingen. In het kader van opzet en bestaan kan vastgesteld worden dat de uitbestedingspartners beleid op een specifiek thema hebben en dat dit passend is voor het pensioenfonds. Tevens kan worden geconcludeerd dat het beleid in de compliance-cyclus van de uitbestedingspartner is opgenomen.

Aandachtspunten 2024

De aandachtspunten voor 2024 kunt u vinden in de compliance jaarrapportage 2023 onder 'Agenda 2024' en zijn gesplitst in 2 onderdelen: algemene ontwikkelingen en specifieke aandachtspunten voor het pensioenfonds. De belangrijkste aandachtspunten aanbevelingen worden hierna weer gegeven.

- De aangepaste Code Pensioenfondsen is in werking getreden op 1 januari 2024.. Wij adviseren om in 2024 een fit-gap analyse te maken.
- Check of de gedragscode aangepast dient te worden aan de gewijzigde model gedragscode 2023 van de Pensioenfederatie.
- SIRA: integrity risk appetite & beheersing integriteit blijven uiteraard een punt van aandacht.

-
- Good practices compliance (DNB). DNB heeft het consultatiedocument good practices compliance gepubliceerd. In 2024 zal het definitieve document naar verwachting worden gepubliceerd. Te zijner tijd zal bezien moeten worden of acties benodigd zijn.

Mr. P.R.F.de Koning
Partner TriVu

Verslag van de Visitatiecommissie

Net als 2022 was ook 2023 in vele opzichten een turbulent jaar. Op de financiële markten vertoonden de meeste beurzen weer een stijgende lijn, met resultaten van 15-20%. De marktrente bleef tot halverwege 2023 redelijk stabiel, steeg daarna licht, maar stond eind 2023 toch zo'n 0,5%-punt lager dan begin 2023. De inflatie is in 2023 weer tot rust gekomen na de historisch hoge inflatiecijfers in 2022. Voor het fonds zorgde dit allemaal voor een verbetering van de financiële positie. De beleidsdekkingsgraad steeg van 110,8% naar 114,3%. Hierdoor konden eind 2023 de pensioenaanspraken van actieven met 7,3% verhoogd worden en de pensioenaanspraken van slapers en de pensioenen van de pensioengerechtigden met 7,0%.

Eind mei 2023 heeft de Eerste Kamer de Wet toekomst pensioenen aangenomen (hierna Wtp) en daarmee een belangrijke stap gezet in de omzetting van het Nederlandse pensioenstelsel. Deze wet is sinds 1 juli 2023 van kracht. De sociale partners zijn als eerste aan zet als het gaat om keuzes rondom de overgang naar het nieuwe stelsel. Het transitieplan vanuit de sociale partners moet uiterlijk eind 2024 gereed zijn. Hoewel deze sociale partners van Rockwool worden bijgestaan door hun eigen adviseurs, leunen zij ook op de ervaring en inzichten van het fondsbestuur. Dit legt extra druk op de werkzaamheden van het bestuur. Daarnaast is het verantwoordingsorgaan zich aan het voorbereiden op haar unieke taak om goedkeuring te geven aan het invaarbesluit.

De algemene indruk van de visitatiecommissie is dat het fondsbestuur de zaken die in 2023 hebben gespeeld, in goede banen heeft weten te leiden, met daarbij voldoende oog voor evenwichtige belangenafweging en de continuïteit van het fonds met een beperkte bestaanshorizon.

De visitatiecommissie constateert dat voldoende aandacht is (geweest) voor de bemensing van het bestuur, het bestuursbureau en het verantwoordingsorgaan. Als het gaat om de uitvoeringsorganisatie, is het bestuur extra kritisch geworden met name na diverse en elkaar snel opvolgende personele wisselingen binnen AZL. Verder heeft het bestuur samen met de sociale partners stappen gemaakt in het proces naar het opzetten van de hoofdlijnen van de Wtp-regeling.

De integratie van risicobeheer in het besluitvormingsproces, zoals vorig jaar door de visitatiecommissie was aanbevolen, kan de komende tijd nog meer aandacht krijgen. Ook is de betrokkenheid van het verantwoordingsorgaan in het Wtp-proces vergroot door het instellen van maandelijks overleg tussen bestuur en verantwoordingsorgaan.

Governance

Het fondsbestuur geeft op een pragmatische wijze invulling aan de lopende zaken en de uitdagingen waar het fonds voor staat, in het kader van de Wtp en daarop aansluitend de (beperkte) toekomst van het fonds. De organen van het pensioenfonds zijn naar behoren ingericht en statutair verankerd. Er zijn afgelopen jaar geen wijzigingen geweest in de statuten.

In de bestuursvergaderingen wordt op enkele onderwerpen met het zogenoemde BOB-model gewerkt, met duidelijke fasering in beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Dit model kan helpen bij de totstandkoming en vastlegging van besluiten. Voor de meer omvangrijke onderwerpen wordt onderscheid aangebracht in de verschillende fasen van het besluitvormingsproces. Naar de mening van de visitatiecommissie kan een frequentere inzet van het BOB-model de vastlegging van het gevolgde proces voor onderbouwing bij besluitvorming faciliteren.

Begin 2024 is het geschiktheidsplan geactualiseerd waarbij de deskundigheidseisen zijn aangevuld met het servicedocument van de Pensioenfederatie. Voor leden van het verantwoordingsorgaan is een functieprofiel toegevoegd. Hoewel het plan grotendeels aansluit bij de normen van de Code Pensioenfondsen, is vooralsnog niet expliciet opgenomen in hoeverre invulling is gegeven aan de Code Pensioenfondsen 2024. De visitatiecommissie stelt voor het geschiktheidsplan in een volgende update hierop bij te werken.

Op het gebied van de kwetsbaarheid van het bestuursbureau is vooruitgang geboekt door meer continuïteit in bestuursondersteuning en het creëren van extra capaciteit. Daarnaast is voor Wtp een projectleider door het pensioenfonds aangesteld. Ook deze nieuwe functie zorgt voor een mindere belasting van de huidige bestuurssecretaris. Naast een adequate contractuele vastlegging met heldere taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden die bij deze nieuwe functies horen, beveelt de visitatiecommissie aan om regelmatig in gesprek te blijven met de nieuwe functievervullers om de verdere toekomstige samenwerking zo optimaal mogelijk invulling te kunnen geven.

Kijkend naar de samenstelling van het verantwoordingsorgaan, is een nieuw lid namens de geleding gepensioneerden toegetreden. Het verantwoordingsorgaan heeft positief geadviseerd op de adviesaanvragen vanuit het bestuur. De frequentie van het overleg bestuur en verantwoordingsorgaan is verhoogd in het kader van de Wtp. Het verantwoordingsorgaan heeft inmiddels een eigen adviseur voor het Wtp-traject en in dat kader is vanuit het verantwoordingsorgaan een standaard kader aangereikt voor adviesaanvragen vanuit het bestuur. De visitatiecommissie is content met dit initiatief van het verantwoordingsorgaan.

Wet toekomst pensioenen

De Wet toekomst pensioenen (Wtp) is op 1 juli 2023 definitief van kracht geworden. Waar de sociale partners bij Rockwool in 2022 nog een afwachtende houding hadden ingenomen in verband met de onzekerheden rond de wetgeving, kunnen zij nu verder in het proces voor vernieuwing van de pensioenregeling. Belangrijk onderdeel daarbij is de beslissing om de opgebouwde respectievelijk ingegane pensioenen in te varen in het nieuwe stelsel. De nieuwe regeling en het invaren moeten worden vastgelegd in een transitieplan dat uiterlijk 31 december 2024 door de werkgever bij DNB moet zijn ingediend. Aangezien het bestuur akkoord moeten gaan met dit transitieplan, is het streven dat dit transitieplan medio 2024 in een eerste conceptversie bij het bestuur ligt. Na opdrachtaanvaarding door het bestuur en een beoordeling door de sleutelfunctiehouders actuarieel en risicobeheer, zal het transitieplan voor advies worden voorgelegd aan het verantwoordings-orgaan. Hierbij heeft het verantwoordingsorgaan een verzwaard adviesrecht op het voorgenomen invaarbesluit, waarbij met name gekeken zal worden naar de invulling door de sociale partners van de evenwichtige belangenafweging.

Na de zomer van 2023 is de projectorganisatie opgezet waar een stuurgroep met vertegenwoordigers van sociale partners en het pensioenfonds onderdeel van is. Conform een eerdere aanbeveling van de visitatiecommissie heeft het bestuur ook een externe projectleider aangesteld die samen met de projectleider namens de sociale partners zorgt voor de informatievoorziening tussen de sociale partners en het fonds.

Voor het Wtp-traject is een aparte stuurgroep Wtp opgericht waarin het pensioenfondsbestuur vertegenwoordigd is door de voorzitter en een bestuurslid, samen met de bestuurssecretaris.

De tijdsplanning voor dit proces is wettelijk vastgelegd en erg strak; dit vereist een nauwe naleving van de gestelde kritische opleveringsdata. De visitatiecommissie signaleert, samen met DNB, een risico in het halen van de planning en stelt daarom voor om ook serieus na te denken over een scenario als het transitieplan niet op tijd klaar is en daardoor geen invaarbesluit genomen is. Het voortzetten van de opgebouwde en ingegane pensioenen onder het huidige financieel toetsingskader is bij AZL vooralsnog geen probleem, maar voor welke termijn dit nog kan is onduidelijk.

Toekomst van het fonds

Het bestuur heeft al eerder aangegeven dat na de overgang naar Wtp, het pensioenfonds binnen één jaar een traject van liquidatie zal opstarten. Hoewel dit ook al bij de sociale partners bekend is, wordt deze toekomstvisie naar de mening van de visitatiecommissie nog te weinig meegenomen en meegewogen in de besluitvorming over de inrichting van het Wtp-contract. De beperkte horizon speelt zowel bij de inhoud van de regeling als bij de vaststelling van bijvoorbeeld de solidariteitsreserve of een eventueel compensatiedepot.

Een toekomstig liquidatietraject zal meerdere jaren doorlopen zodat de huidige leden van het bestuur respectievelijk het verantwoordingsorgaan niet het gehele traject hun rol kunnen vervullen. Daarom vraagt de visitatiecommissie aandacht voor de toekomstige invulling van de zetels in het bestuur respectievelijk het verantwoordingsorgaan. Het vroegtijdig betrekken van bijvoorbeeld aspirant-bestuurders of aspirant-leden van het verantwoordingsorgaan (zonder stemrecht) kan het proces van kennisoverdracht versoepelen en komt naar verwachting een evenwichtige besluitvorming over de toekomst van het fonds ten goede.

Toeslagverlening en pensioenopbouw

Het bestuur heeft eind 2023 besloten per 1 januari 2024 aan actieven een toeslag op de opgebouwde pensioenen van 7,3% toe te kennen. De uitkeringen aan gepensioneerden en de pensioenaanspraken van slapers zijn verhoogd met 7,0%. Doordat de sociale partners de intentie hebben uitgesproken om in te varen naar de beoogde solidaire premieregeling (SPR) en de beleidsdekkingsgraad hoger was dan 105%, kon ook dit jaar gebruik worden gemaakt van de versoepelde regels voor de toeslagverlening (Toeslag AMvB). Bij de keuze voor toekenning van de indexatie per januari 2024 speelde evenwichtige belangenafweging een belangrijke rol. Ook de benodigde invaardekkingsgraad bij het implementeren van de nieuwe Pensioenwet is meegenomen. Het effect van de toeslagverlening is vooral gunstig voor oudere deelnemers en gepensioneerden. Aan de andere kant is in zowel 2023 als 2024 het maximale percentage gegeven aan de actieven. Volgens het bestuur is het in zekere zin onvermijdelijk dat er verschillen ontstaan, omdat er verschillende maatstaven voor actieven en inactieven worden gehanteerd. Het bestuur heeft onder aandacht gebracht dat het eventueel aanpassen van deze maatstaven bij sociale partners ligt.

De visitatiecommissie ziet dat het bestuur afwegingen heeft gemaakt waarbij het uitgangspunt was dat het bestuur een zo ruim mogelijke toeslag wilde toekennen, mits verantwoord. Dit betekent voor het bestuur dat na toeslagverlening een dekkingsgraad van minimaal 110% resteert, zijnde de beoogde minimale invaardekkingsgraad.

De pensioenopbouw voor 2024 is iets hoger dan in 2023 (1,514% tegen 1,457%), maar is nog steeds lager dan het streefopbouwpercentage van 1,875%. Door de gestegen rente is de premiedekkingsgraad dit jaar gelijk aan 162,7%. Echter omdat de gedempte kostendekkende premiesystematiek wordt gehanteerd heeft de gestegen rente nog maar weinig positieve invloed op het opbouwpercentage. Zonder toepassing van de premiedemping zou de opbouw aanzienlijk hoger zijn geweest: circa 1,8%. De visitatiecommissie adviseert, mede gezien de beperkte horizon tot aan de overgang naar het nieuwe pensioensysteem, de voor- en nadelen van een wijziging van de dempingssystematiek af te wegen.

Risicomanagement

In de voorgaande visitatie is aandacht gevraagd voor een duidelijker onderscheid tussen eerste, tweede en derdelijns risicomanagement, bij materiële besluiten en voor zover nodig ook bij reguliere besluiten. In 2023 is hieraan een verdere invulling gegeven en mede vanwege een minimaal aantal bestuursbesluiten van materiële omvang is deze invulling naar de mening van de visitatiecommissie verder vorm te geven. Naast de verdere invulling van haar aanbeveling uit het voorgaand jaar op risicomanagementgebied, raadt de visitatiecommissie aan de aanvraag voor een opinie van een van de sleutelfunctiehouders en de reactie hierop expliciet vast te leggen, ook wanneer met redenen omkleed geen opinie wordt afgegeven.

Uitbesteding

De pensioen- en deelnemersadministratie en de financiële administratie plus verslaglegging zijn uitbesteed. De kwaliteit van dienstverlening van de pensioenuitvoeringsorganisatie aan het fonds staat nog steeds onder druk. DNB waarschuwt voor de risico's van

het Wtp-traject bij de uitvoerder, onder andere de voortgang in de aanpassingen van de pensioenadministratie. Het bestuur volgt de ontwikkelingen en kijkt kritisch hoe het invaren voor de eerste fondsen per 1 januari 2025 gaat verlopen. De visitatiecommissie beveelt aan om ook de overleggen met de uitvoeringsorganisatie goed vast te leggen.

Ondanks dat de fiduciair vorig jaar door een andere partij is overgenomen, heeft de BAC heeft nog steeds dezelfde contactpersoon als voorheen en de samenwerking loopt goed. Het algemene beeld van de visitatiecommissie is dat kwaliteit van de dienstverlening ongewijzigd positief is. De fiduciair komt in de BAC proactief met Wtp-onderwerpen en relevante adviezen.

Vermogensbeheer en MVB

In 2023 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds nagenoeg gelijk gebleven, maar dat is inclusief de indexatie die eind 2023 is gegeven. Zonder deze indexatie zouden zowel de actuele als beleidsdekkingsgraad aanzienlijk zijn gestegen, voornamelijk door het positieve rendement op de returnportefeuille.

Het beleid ten aanzien van de renteafdekking bij een dekkingsgraad hoger dan 110% is geëvalueerd. Met name omdat het renterisico groter is door de verder gestegen rente, volgt men inmiddels het strategisch beleid met de staffel. Het is goed om te zien dat ABTN, beleggingsplan en richtlijnen bij de vermogensbeheerders nu consistent zijn. Per eind 2023 bedraagt het niveau van de renteafdekking 69%, behorende bij een dekkingsgraad van 110%-120%.

De minimale invaardekkingsgraad voor overgang naar Wtp is door het bestuur vooralsnog gesteld op 110%. De visitatiecommissie adviseert om na te denken over het risico van een invaardekkingsgraad onder de 110% en over beheersmaatregelen om de invaardekkingsgraad te beschermen.

De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel betekent sowieso een fundamentele verandering in de opzet van de pensioenregeling. In het implementatieplan wordt ook de nieuw beoogde strategische asset allocatie vormgegeven. De visitatiecommissie adviseert om onderdelen die aanpassing behoeven, tijdig scherp te krijgen. Hierbij dient gebruik gemaakt te worden van de uitkomsten uit de RPO onder de deelnemers.

Het MVB-beleid is in 2023 iets afgezwakt, met name wanneer en op welke wijze er wordt geïmplementeerd. Dat biedt het bestuur de ruimte om aanpassingen in de portefeuille pas door te voeren op het moment dat het gegeven alle omstandigheden opportuun is. De visitatiecommissie beveelt wel aan om goed te kijken naar wat er beschreven is in het MVB-beleid en dat te vergelijken met de praktijk. Over het algemeen lijken de deelnemers achter MVB te staan, ook als dit gepaard gaat met extra risico en extra kosten. Dat blijkt uit de ESG-vragen uit het RPO dat is gehouden. De visitatiecommissie beveelt aan dat het bestuur zich in 2024 verder gaat beraden hoe recht wordt gedaan aan de positieve MVB-houding van de deelnemers en Rockwool.

Communicatie

Net als voorgaand jaar, zijn ook in 2023 alle betrokkenen bij en geïnteresseerden in het fonds zeer regelmatig op de hoogte gehouden over diverse ontwikkelingen, zowel via de website van het fonds als via de nieuwsbrief die elk kwartaal wordt samengesteld door de bestuurssecretaris. Ook faciliteert het bestuur dat gepensioneerden via hun vereniging op de hoogte worden gehouden van relevante ontwikkelingen. De informatie over de voortgang van het Wtp-traject richting deelnemers is tot op heden nog summier. De visitatiecommissie stelt voor de informatie op de website meer te richten op de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van Rockwool. Dit zal de betrokkenheid en dadelijk ook de acceptatie van de nieuwe pensioenregeling kunnen verhogen.

In het kader van de Wtp-overgang is een concept communicatieplan opgesteld. Uiterlijk 1 juli 2025 zal het bestuur een implementatieplan met communicatieplan moeten inleveren bij DNB respectievelijk AFM. De visitatiecommissie adviseert om hierbij gebruik te maken van voorbeelden vanuit andere pensioenfondsen.

Code pensioenfondsen

Het fonds voldoet aan de in de Code opgenomen normen, met uitzondering van norm 33 die toeziet op diversiteit. De samenstelling van het bestuur is niet conform de diversiteitsnormen omdat het jongste bestuurslid ouder is dan 39 jaar en er een vrouw ontbreekt. De visitatiecommissie constateert dat continuïteit van bestuurders en daarmee fondsbestuur, met name in het transitietraject naar de Wtp-regeling, heeft geprevaleerd boven een meer diverse bestuurssamenstelling zoals aangegeven in de Code Pensioenfondsen. In het verantwoordingsorgaan is de diversiteit geborgd doordat in 2019 een jongere vrouwelijke deelnemer is toegetreden.

Gedurende de visitatieperiode heeft de visitatiecommissie meerdere keren contact gehad met het bestuur van het fonds. In deze gesprekken kwamen de actuele bestuurlijke onderwerpen aan de orde. Daarnaast heeft de visitatiecommissie gesprekken gevoerd met de bestuursleden, sleutelfunctiehouders en het verantwoordingsorgaan. De voorzitter van het bestuur heeft regelmatig overleg met de voorzitter van de visitatiecommissie om de voortgang van het Wtp-traject te bespreken.

Wij bedanken alle betrokkenen voor de inzet en medewerking bij deze visitatie, en hebben deze als plezierig en constructief ervaren.

De visitatiecommissie,

Op 6 mei 2024,

Alieke Doornink (voorzitter)
Joyce van Dorssen
Léon Zijlmans

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft met belangstelling kennisgenomen van het verslag van de Visitatiecommissie. Het bestuur dankt de Visitatiecommissie voor de daarin opgenomen aanbevelingen. In de rapportage ziet het bestuur een bevestiging van de bestuurlijke stappen die ook in het afgelopen jaar gezet zijn om het pensioenfonds voor te bereiden op de toekomstige transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Het bestuur gaat de door de Visitatiecommissie gedane aanbevelingen meenemen in de planning van werkzaamheden in de komende periode. Daarbij zal in eerste instantie gelden dat in 2024 voorrang wordt gegeven aan alle noodzakelijke acties in het kader van de voorbereiding op de transitie. Het periodieke overleg met de Visitatiecommissie is door het bestuur als constructief ervaren en wordt in 2024 voortgezet. Zeker met het oog op de transitie zal veelvuldig informele afstemming plaatsvinden over de voortgang van de voorbereidende werkzaamheden.

Verslag van Verantwoordingsorgaan

In 2023 is de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan gewijzigd. De heer Co Kocken is na afloop van zijn zittingstermijnen als vertegenwoordiger van de gepensioneerden in juli 2023 opgevolgd door de heer Gert-Jan Doomen.

1. Hoofdtaken Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) heeft als hoofdtaken:

- Het adviseren van het Bestuur over de in de pensioenwet opgenomen onderwerpen. Er zijn geen aanvullende adviesbevoegdheden aan het VO toegekend.
- Het zorgdragen dat het Bestuur verantwoording aflegt over:
 - het handelen van het Bestuur,
 - het door het Bestuur uitgevoerde beleid
 - de beleidskeuzes van de toekomst.

Jaarlijks wordt hierover een oordeel uitgesproken met onderstaand verslag. Gedurende het jaar wordt het handelen van het Bestuur gevolgd. Indien nodig wordt direct toelichting gevraagd.

Het VO geeft in dit verslag een oordeel over het kalenderjaar 2023. De door de Sociale Partners in de pensioenovereenkomst vastgelegde inhoudelijke pensioenafspraken, inclusief de daarbij afgewogen belangen, maken geen deel uit van het vormen van het oordeel.

In het onderstaande verslag zal een verdere toelichting gegeven worden met onderbouwing, alsmede een aantal aanbevelingen.

2. Activiteiten/bronnen voor oordeelsvorming 2023

Op 1 juli 2023 is de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp) van kracht geworden. De sociale partners zijn als eerste aan zet met het maken van arbeidsvoorwaardelijke afspraken aangaande de overgang naar het nieuwe stelsel. Het hieruit voortkomende transitieplan, opgesteld door sociale partners, moet uiterlijk eind 2024 gereed zijn. De daadwerkelijke overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is vooralsnog gepland voor 1 juli 2027, mits het bestuur deze overgang verantwoord vindt. Indien dit het geval is dan dient het Bestuur per 1 juli 2025 het definitieve implementatieplan gereed te hebben.

In het verleden hebben Bestuur en sociale partners diverse keren gesproken over de toekomst van Pensioenfonds Rockwool. Begin 2023 heeft de werkgever het Bestuur laten weten de huidige uitvoeringsovereenkomst de komende jaren niet op te zeggen.

Hierdoor heeft het Bestuur de aandacht volledig kunnen richten op voorbereidende werkzaamheden met betrekking tot het Wtp-traject.

Gedurende het jaar is het Verantwoordingsorgaan door het Bestuur goed op de hoogte gehouden van de diverse ontwikkelingen aangaande Wtp.

Ook het gebruikmaken van de wettelijke mogelijkheid om toeslagen te verlenen op pensioenen en pensioenaanspraken bij een dekkingsgraad hoger dan 105%, is door het Bestuur met het VO besproken.

Al met al was ook 2023 wederom een jaar waarin adequate en zorgvuldige communicatie met alle belanghebbenden zeer belangrijk was. In 2023 zijn namens het fonds twee nieuwsbrieven (waarvan één met een verkort jaarverslag) aan deelnemers en gepensioneerden gestuurd.

Het VO spreekt haar waardering uit voor de inspanningen van het Bestuur om alle geledingen mee te nemen in genoemde onderwerpen.

De belangrijkste gebeurtenissen voor het VO in 2023 :

- Het VO heeft in 2023 vier reguliere vergaderingen gehad. Tijdens de reguliere vergaderingen dienen de notulen van de bestuursvergaderingen als belangrijkste input en daarnaast worden ook de andere gedeelde stukken besproken. De heer Reuling van het Bestuursbureau gaf daar waar nodig de gevraagde extra informatie. Daarnaast hebben de leden van het VO diverse malen o.a. via email en Teams contact en overleg gehad.
- Het VO heeft tweemaal overleg gehad met het Bestuur en eenmaal met de visitatiecommissie. Ook heeft er regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de voorzitters van het VO en van het Bestuur.
- De voltallige VO is ook aanwezig geweest bij de behandeling van het jaarverslag 2022, waarbij naast het Bestuur ook de externe accountant, de adviserende actuaire en certificerende actuaire aanwezig waren.
- Per 01-07-2023 liep de maximale termijn voor de vertegenwoordiger van de gepensioneerden – Co Kocken – af. Deze is na verkiezing opgevolgd door de heer Gert-Jan Doomen.
- De pensioenaanspraken zijn eind 2023 verhoogd.
- EY is aangesteld als ondersteunend adviseur voor het VO gelet op de mogelijke transitie Wtp.
- Het VO heeft het Bestuur een standaard kader (format) aangereikt teneinde adviesaanvragen vanuit het Bestuur (met betrekking tot Wtp) efficiënt en effectief te laten verlopen.
- Het VO wordt door het bestuur op maandelijkse basis bijgepraat over de stand van zaken m.b.t. het Wtp-traject. Tevens worden in dit overleg andere actuele onderwerpen meegenomen. Daarmee wordt op een adequate wijze invulling gegeven aan de door het VO genoemde informatiebehoefte.

3. Uitgebrachte adviezen

In 2023 heeft het VO een drietal formele adviezen uitgebracht:

- In het kader van de wijziging van het beloningsbeleid heeft het VO een positief advies gegeven. De aanpassingen bleken noodzakelijk gelet op het feit dat de functie RvT inmiddels is vervallen alsmede gelet op de voorgestelde aanpassing van de beloning van de bestuurder namens de geleding gepensioneerden. Het is een goede zaak dat de bestuurdersbeloning wordt gelijkgetrokken.
- In het kader van het communicatiebeleidsplan 2023-2025 heeft het VO positief advies gegeven voor de goed onderbouwde aanvraag met als aanbeveling om er bij de werkgever op aan te dringen dat bij de HR-medewerkers voldoende basiskennis Pensioen aanwezig is. Het VO vindt pensioenkennis bij HR-medewerkers van groot belang.
- In verband met de aansluiting bij de Geschillen Instantie Pensioenfondsen (GIP) is het klachtenreglement aangepast. Het VO heeft een positief advies uitgebracht inzake de aangebrachte wijzigingen.

4. Oordeel over beleid en uitvoering

Het Bestuur geeft in haar visie aan een stabiel en toekomstbestendig beleid te willen voeren en daarbij te streven naar draagvlak en vertrouwen. Het pensioenfonds wil letterlijk en figuurlijk dichtbij de deelnemers staan (uit ABTN 2023).

Binnen het beleid dat aan deze visie invulling moet geven, ziet het VO de volgende kritische elementen in de uitvoering:

- Stabiliteit en toekomstbestendigheid;
 - Professionalisering van het Bestuur en van het risicomanagement;
 - Ontwikkelen van een visie op de toekomstbestendigheid van het fonds;
- Draagvlak en vertrouwen;
 - Samenwerking en communicatie met de fondsorganen, met name Visitatiecommissie en VO;
 - Frequentie communicatie naar alle geledingen;

Het VO heeft het verslag van Bevindingen van de Visitatiecommissie mede gebruikt als basis voor de beoordeling van het beleid en de uitvoering.

De Visitatiecommissie heeft haar bevindingen duidelijk en uitgebreid weergegeven in genoemd document en daaraan duidelijk haar aanbevelingen gekoppeld.

Het VO onderschrijft de bevindingen van de Visitatiecommissie. Het VO is van mening dat de ingezette positieve ontwikkeling is gecontinueerd en dat het Bestuur op belangrijke dossiers voortvarend heeft gehandeld.

Het VO wil de volgende hoofdpunten uit de aanbevelingen benadrukken:

- Het contact met de werkgever, Sociale Partners en het Verantwoordingsorgaan voort te zetten en pro-actief werken aan alle aspecten betreffende de Wet Toekomstig Pensioen (WTP). Hiervoor is een duidelijk tijdsplan onontbeerlijk.
- Het tijdig in gelegenheid stellen (daar waar vereist) advies uit te laten brengen door het VO.
- Blijvend aandacht te houden voor de financiële situatie van het fonds, het beleggingsresultaat, de totale kosten van vermogensbeheer en de gemiddelde kosten per deelnemer.
- Ook in 2024 blijvend aandacht te houden in de communicatie voor de complexiteit van de diverse ontwikkelingen en hierbij ook specifiek rekening te houden met zoveel mogelijk duidelijkheid over de impact voor de individuele deelnemer.

Het VO had voor 2023 een aantal aandachtsgebieden vastgesteld. Hierna wordt de visie van het VO op diverse van deze aandachtsgebieden toegelicht.

- De toekomstsituatie van het fonds en de tijdige besluitvorming/voorbereiding van de te maken keuzes;
- De werkzaamheden, opleidingen en de te maken keuzes voor invoering van het nieuwe pensioenstelsel.

Bevinding VO:

Het VO constateert dat het Bestuur in 2023 diverse acties heeft ondernomen (onder andere raadpleging deelnemers en het benoemen van een projectleider) aangaande de Wet Toekomst Pensioenen. Het VO vindt dat het Bestuur voldoende initiatief neemt, maar constateert tevens dat voortgang bij tijden moeizaam gaat. Het VO benadrukt het belang van goed en adequaat projectmanagement in deze en adviseert Bestuur hier gevolg aan te geven. Het creëren van voldoende urgentie-besef bij sociale partners hoort daar naar de mening van het VO bij.

- *De kwaliteit en effectiviteit van de communicatie naar alle belanghebbenden.*

Bevinding VO:

Het VO constateert, dat de communicatie, zowel op papier als digitaal (Website) voldoende is, echter, het VO herhaalt de aanbeveling dat er voldoende aandacht gegeven dient te worden aan de individuele gevolgen van maatregelen voor de deelnemers.

5. Aanbevelingen voor 2024

- Het tijdig blijven informeren/aanleveren van stukken aan het VO bij alle zaken waarbij het Bestuur de mening van het VO van belang acht, zodat het VO voldoende voorbereidingstijd heeft om tot een gedegen oordeel te komen.
- Het door het VO aangeleverde format te gebruiken bij het indienen van advies aanvragen met betrekking tot mogelijke invoering Wtp.

-
- Begrijpelijke communicatie voor alle partijen (actieven, gepensioneerden en slapers) en daar waar mogelijk duidelijkheid geven over de impact voor de individuele deelnemer.
 - Alle aandacht te richten op het nieuwe pensioenstelsel en hiervoor een goede en adequate projectorganisatie in te richten en in stand te houden.
 - De dialoog met de fondsorganen te blijven voeren over toekomstige ontwikkelingen en gezamenlijk te blijven werken aan een open, transparante en rol-zuivere wijze van werken.

6. Aandachtgebieden voor 2024

- De gevolgen van de Wtp voor het fonds en haar deelnemers en de hierbij behorende communicatie, waarbij de individuele gevolgen voor de deelnemer niet vergeten mogen worden.
- Het tijdig meenemen van het VO in het Wtp-traject
- Een mogelijk alternatief scenario in het geval dat er niet tijdig een (geaccepteerd) transitieplan is, en de daaraan verbonden gevolgen voor de individuele deelnemers.

7 Mei 2024

J. Ruijters (Voorzitter)

K. Goossens

J. van der Meulen

GJ. Doomen

Reactie van het bestuur

Het bestuur spreekt dank en waardering uit voor de door het Verantwoordingsorgaan verrichte werkzaamheden in 2023 en het oordeel over het bestuur. In het bijzonder waardeert het bestuur de open en constructieve gesprekken met het Verantwoordingsorgaan. De feedback van het Verantwoordingsorgaan wordt door het bestuur als waardevol ervaren.

Het bestuur onderschrijft het belang van de door het Verantwoordingsorgaan genoemde aandachtsgebieden. Bij de voorbereiding op de transitie naar het nieuwe pensioencontract is een belangrijke rol voor het Verantwoordingsorgaan. Het bestuur en het Verantwoordingsorgaan hebben daarvoor inmiddels de overlegfrequentie opgevoerd. Het bestuur ziet uit naar voortzetting van het constructieve overleg met het Verantwoordingsorgaan en realiseert zich dat van de leden van het Verantwoordingsorgaan in de komende periode een aanzienlijke (tijds-)inspanning wordt gevraagd. Het bestuur probeert het Verantwoordingsorgaan daarbij optimaal te faciliteren.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming van het resultaat; in duizenden euro)

Activa	2023	2022
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken	18.990	21.439
Zakelijke waarden	104.210	103.856
Vastrentende waarden	187.847	196.107
Overige beleggingen	96.202	44.882
	407.249	366.284
Herverzekeringsdeel voorziening arbeidsongeschiktheid [2]	2.043	2.576
Vorderingen en overlopende activa [3]	940	379
Liquide middelen [4]	1.659	1.333
	411.891	370.572

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2023	2022
Reserves		
Algemene reserve [5]	34.133	34.283
Technische voorzieningen		
- Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	375.170	333.134
- Voorziening arbeidsongeschiktheid [7]	2.043	2.576
	377.213	335.710
Kortlopende schulden [8]	296	295
Overlopende passiva [9]	249	284
	411.891	370.572

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2023	2022
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen		
– Directe beleggingsopbrengsten [10]	1.241	676
– Indirecte beleggingsopbrengsten [11]	37.311	-130.365
– Kosten vermogensbeheer [12]	-288	-529
	38.264	-130.218
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [13]	14.451	13.959
Overige baten [14]	0	0
Saldo van overdrachten van rechten [15]	-2.161	-996
Pensioenuitkeringen [16]	-9.271	-8.540
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [17]		
Wijziging rentecurve	-13.049	141.049
Wijziging UFR	1.082	-375
Benodigde interesttoevoeging	-10.942	2.255
Inkoop nieuwe aanspraken	-9.876	-14.822
Toeslagverlening	-23.456	-15.433
Inkomende waardeoverdrachten	-462	-960
Uitgaande waardeoverdrachten	2.012	1.871
Vrijval excassokosten	280	255
Uitkeringen en afkopen	9.334	8.513
Actuarieel resultaat op sterfte	1.161	1.227
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	-711	-433
Actuarieel resultaat op mutaties	74	238
Wijziging actuariële grondslagen/methoden	2.457	-470
Correctie(s) begin- en eindstand deelnemersbestand	201	-11
Gemiste ANW-uitkering	-20	0
Correctie regulier ANW	-88	0
Voorziening onvoorwaardelijke indexatie	-33	12
	-42.036	122.916

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2023	2022
Mutatie voorziening zieken [18]	533	-579
Herverzekering [19]	1.141	940
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [20]	-1.071	-956
Saldo van baten en lasten	-150	-3.474
Bestemming van het resultaat		
Algemene reserve	-150	-3.474
	-150	-3.474

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2023	2022
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
– Bijdragen	14.451	13.959
– Uitkeringen uit herverzekering	2.239	4.645
– Overgenomen pensioenverplichtingen	328	872
	17.018	19.476
Uitgaven		
– Uitgekeerde pensioenen en afkopen, loonheffing, sociale premies en andere inhoudingen	-9.261	-8.531
– Overgedragen pensioenverplichtingen	-2.489	-1.868
– Premies herverzekering	-1.104	-1.476
– Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.043	-990
– Overige	-14	-2
	-13.911	-12.867
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
– Directe beleggingsopbrengsten	1.232	695
– Verkopen beleggingen	123.628	71.873
	124.860	72.568
Uitgaven		
– Aankopen beleggingen	-127.282	-77.977
– Kosten vermogensbeheer	-359	-660
	-127.641	-78.637
Mutatie liquide middelen	326	540
Saldo liquide middelen 1 januari	1.333	793
Saldo liquide middelen 31 december	1.659	1.333

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Stichting Pensioenfonds Rockwool is statutair gevestigd in Roermond. Het doel van Stichting Pensioenfonds Rockwool is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregelingen van ROCKWOOL B.V., Industrieweg 15 te Roermond.

Indien noodzakelijk voor vergelijkingsdoeleinden is de rubricering van de vergelijkende cijfers aangepast. Dit heeft echter geen invloed op het vermogen en/of resultaat.

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in euro. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

Schattingswijzigingen 2023

- Wijziging gehuwdheidsfrequentie

Door de actualisatie van de gehuwdheidsfrequentie is 2.457 aan de technische voorzieningen onttrokken.

Opname van een actief of een verplichting / baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer

een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post“vorderingen of schulden uit hoofde van effectentransacties”.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro tegen de koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Waardering

Algemene grondslagen

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de kostprijs, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Voor kortlopende vorderingen en schulden wordt de nominale waarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Continuïteit

Het bestuur schat in dat het pensioenfonds de middelen heeft om het pensioenfonds in de nabije toekomst voort te zetten. Het bestuur is niet op de hoogte van materiële onzekerheden die aanleiding zouden kunnen geven tot twijfel over de continuïteit van het pensioenfonds. De jaarrekening is daarom gebaseerd op de aanname dat het pensioenfonds haar activiteiten zal voortzetten.

Aandelen, indirecte vastgoedbeleggingsfondsen en overige beleggingen

De beursgenoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet-beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet-beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters, zijnde de risicovrije rente op basis van de EONIA-curve. RJ610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Herverzekering

Arbeidsongeschiktheid

Het arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd. Indien er een arbeidsongeschiktheidspercentage van 35% of meer bestaat krachtens de WIA zal er een gedeeltelijke vrijstelling van premiebetaling worden verleend. Vanaf 80% is er een gehele vrijstelling.

Voorziening zieken

Het pensioenfonds houdt een IBNR (incurred but not reported) voorziening aan om te voorzien in de verwachte premievrijstelling de komende twee jaar. Deelnemers die ultimo 2021 al ziek zijn kunnen vanuit die situatie binnen twee jaar in de WIA terecht komen, waarbij aan hen vanaf dat moment premievrijstelling wordt verleend. Het fonds stelt de IBNR voorziening vast op de jaarrisicopremie arbeidsongeschiktheid op marktwaarde grondslagen, van de afgelopen 2 jaren, aangezien dit de verwachte last is die hieruit zal volgen.

Vorderingen overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Deze staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds conform artikel 2:389 en artikel 2:390 BW vormt, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Algemene reserve

De jaarlijkse resultaten worden toegevoegd c.q. onttrokken aan de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde per de balansdatum van de pensioenverplichtingen, volgens de opgebouwde rechtenmethode, inclusief de verstrekte toeslagen jegens deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en hun nagelaten betrekkingen, alsmede de verplichtingen uit hoofde van de premievrijstellingsregeling wegens arbeidsongeschiktheid. De berekening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Sterfte

Prognosetafel AG2022 (startjaar 2024) (2022: AG2022; startjaar 2023). Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking door toepassing van de Willis Towers Watson 2022 ervaringssterfte welke is toegepast voor Stichting Pensioenfonds Rockwool.

Rente

De renteterminstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door DNB. Hiermee is rekening gehouden bij de waardering van de technische voorziening.

Rentetoevoeging: onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2023 is deze rente gelijk aan 3,264% (2022: -0,486%).

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Leeftijden

Leeftijden worden in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar gesteld.

Wezenopslag

Voor niet ingegaan latent wezenpensioen wordt een voorziening getroffen ad 2% op de netto voorziening pensioenverplichtingen voor opgebouwd nabestaandenpensioen.

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 3% van de nettovoorziening (2022: 3%). In 2022 is de hoogte van de kostenvoorziening onderzocht. Vastgesteld is dat 3% van de nettovoorziening voldoet.

Gehuwdheid

Het nabestaandenpensioen is gebaseerd op een onbepaald partner systeem met een partnerfrequentie gebaseerd op de gladgestreken waargenomen cijfers binnen het pensioenfonds in 2022 tot de pensioenleeftijd. Daarna wordt het bepaald partnersysteem gehanteerd.

Arbeidsongeschiktheid

De technische voorzieningen worden gelijkgesteld aan de contante waarde van de in totaal bereikbare aanspraken.

Voorziening zieken

Ter financiering van de schade van toekomstige arbeidsongeschiktheid voor huidige zieken wordt een reserve aangehouden ter grootte van de betaalde risicopremies in de twee voorafgaande jaren.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Schulden worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de renteopbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. Voor het onroerend goed wordt de netto huur verantwoord. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, indirecte vastgoedbeleggingsfondsen en overige beleggingen, obligaties en participaties in vastrentende beleggingsfondsen;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden alle kosten opgenomen die verband houden met het beheer en de administratie van de beleggingen.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar gereserveerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Saldo overdrachten van rechten

De post overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Herverzekering

Vanaf 2017 tot en met 2021 was het risico van arbeidsongeschiktheid en overlijden verzekerd bij Zwitserleven. Met ingang van 2022 zijn deze risico's verzekerd bij ElipsLife. Voor arbeidsongeschiktheid geldt nog een uitlooprisko van twee jaar (tot 31 december 2023) bij Zwitserleven.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan pensioengerechtigden uitgekeerde bedragen inclusief afkopen.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Verbonden partijen

De organisatie en de werkwijze binnen het pensioenfonds is zodanig dat geen van de verbonden personen noch betrokkenen vanwege hun rol binnen het fonds kunnen beschikken over koersgevoelige informatie die vervolgens gebruikt kan worden voor privé transacties. De voor verbonden personen en betrokkenen beschikbare informatie is altijd openbaar.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds**Pensioenopbouw**

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen zijn opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorziening herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Voor de waardeoverdrachten die gedurende het boekjaar zijn uitgevoerd en afgerond, ontstaat een resultaat dat wordt toegerekend aan de periode waarop de overdrachten betrekking hebben.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

Dit betreft met name: correcties, technische winstdeling en overige baten.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd. Hierbij worden alle ontvangsten en uitgaven als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa**[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds**

Categorie	Stand ultimo 2022	Aankopen/ verstrek- kingen	Verkopen uitlotingen (af)lossingen	Gerealiseerde en niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2023
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingen	21.439	17.559	-21.569	1.561	18.990
Zakelijke waarden					
Beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen	103.856	4.442	-22.480	18.392	104.210
Vastrentende waarden					
Obligaties en andere vastrentende waarden	155.371	76.440	-58.529	14.565	187.847
Hypotheekfondsen	40.736	856	0	939	42.531
Overige beleggingen					
Geldmarktfondsen	44.882	27.985	-21.050	1.854	53.671
Totaal belegd vermogen	366.284	127.282	-123.628	37.311	407.249

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen/ verstrek- kingen	Verkopen uitlotingen (af)lossingen	Gerealiseerde en niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2022
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingen	26.650	0	-31	-5.180	21.439
Zakelijke waarden					
"Beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen"	127.791	155	-200	-23.890	103.856
Vastrentende waarden					
Obligaties en andere vastrentende waarden	288.980	11.940	-54.102	-91.447	155.371
Hypotheekfondsen	0	50.487	0	-9.751	40.736
Overige beleggingen					
Geldmarktfondsen	47.124	15.395	-17.540	-97	44.882
Totaal belegd vermogen	490.545	77.977	-71.873	-130.365	366.284

Er wordt niet belegd in premiebijdragende ondernemingen.

Het Blackrock Euro credit fonds en het geldmarktfonds van GSAM het NN (L) Liquid fonds, maken gebruik van securities lending. Echter wordt het alleen voor het Blackrock credit fonds actief toegepast. Deze opbrengsten komen deels toe aan het betreffende fonds en maken daarmee deel uit van de waardering.

De investment manager van het beleggingsfonds heeft maatregelen ingeregeld om het tegenpartijrisico te mitigeren. Tevens gelden er stricte collateral criteria.

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: De waarde van de beleggingen is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Level 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.

Level 3: De waarde wordt direct of indirect vastgesteld aan de hand van de netto contacte waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingsmethode worden vastgesteld, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.

	Stand ultimo 2023	Stand ultimo 2022
Level 1	353.136	336.520
Level 2	11	2
Level 3	54.177	29.842
Totaal belegd vermogen inclusief derivaten	407.324	366.364

De indeling naar level is gebaseerd op de beschikbare informatie van de beheerder van de beleggingsfondsen waarin rechtstreeks dan wel middelijk wordt geparticipeerd, zoals dat is geformuleerd in de daartoe strekkende prospectussen.

Om een beter inzicht te geven in de beleggingen zijn de cijfers met betrekking tot de beleggingen in 2022 opgesteld volgens het lookthrough-principe. Onderstaande tabel geeft een inzicht in de aansluiting met de balans en de risicoparaagraaf.

	Stand ultimo 2023	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Toepassing look- through	Stand ultimo 2023 conform risico- paragraaf
Onroerende zaken	18.990	0	0	3.639	22.629
Zakelijke waarden	104.210	0	0	-4.557	99.653
Vastrentende waarden	230.378	0	0	-98.901	131.477
Overige beleggingen	53.671	47	28	87.902	141.648
Derivaten	0	0	0	11.917	11.917
	407.249	47	28	0	407.324

	2023	2022
[2] Herverzekeringsdeel voorziening arbeidsongeschiktheid (premie van afgelopen 2 jaar)	2.043	2.576
Door het pensioenfonds wordt een voorziening voor arbeidsongeschiktheid opgenomen. In verband met het herverzekeringscontract voor het risico van arbeidsongeschiktheid worden de in de toekomst verwachte premievrijstellingen van nu actieve deelnemers meegenomen als vordering van het pensioenfonds.		
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
– Liquide middelen	13	0
Overige vorderingen		
– Zwitserleven (nog te ontvangen claims)	774	359
– Zwitserleven (poolwinst)	125	0
– Overige vorderingen inzake beleggingen	28	20
Totaal vorderingen en overlopende activa	940	379
Bovenstaande vorderingen hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
[4] Liquide middelen		
– ING Bank N.V.	1.612	1.273
– Depotbanken	47	60
	1.659	1.333
Liquide middelen staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Op de rekening van de ING Bank N.V. is een 'intraday' kredietfaciliteit afgegeven van € 400.000,-.		
Totaal activa	411.891	370.572

Passiva**Reserves****[5] Algemene reserve**

Stand per 1 januari

Bij: uit bestemming saldo

Stand per 31 december**2023****2022**

34.283

37.757

-150

-3.474

34.133**34.283**

Het minimaal vereist vermogen bedraagt 104,2% (2022: 104,3%).

De strategisch vereiste dekkingsgraad op basis van de solvabiliteitstoets bedraagt 113,7% (2022: 113,8%).

De feitelijke dekkingsgraad is 109,0% (2022: 110,2%).

De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal eigen vermogen plus de totale technische voorzieningen gedeeld door de totale technische voorzieningen.

De beleidsdekkingsgraad is 114,2% (2022: 110,6%).

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend op basis van het twaalfmaands gemiddelde over 2023.

Op basis van de hiervoor genoemde beleggingen en technische voorzieningen bedraagt de aan DNB gerapporteerde dekkingsgraad per 31 december 2023 109,0%. Deze zogenaamde DNB-dekkingsgraad, die gehanteerd wordt voor de beoordeling of er sprake is van een dekkings- of reservetekort, is vastgesteld op basis van een door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedraagt 114,2%. Deze beleidsdekkingsgraad wordt berekend door het gemiddelde van de afgelopen 12 dekkingsgraden per maandeinde te nemen. Het Vereist Eigen Vermogen (VEV) onder het nFTK dient zodanig te zijn dat het fonds met 97,5% zekerheid volgend jaar voldoende vermogen heeft om de verplichtingen op marktconforme basis over te dragen. Het VEV wordt bepaald met behulp van een door DNB aangereikt standaardmodel. Het VEV bedraagt ultimo 2023 113,7%. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad is er sprake van een reservetekort. Het minimaal vereist vermogen bedraagt 104,2%. Aangezien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de vereiste dekkingsgraad, is per 31 december 2023 geen sprake van een reservetekort.

	2023	2022
Technische voorzieningen		
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	333.134	456.050
<i>Mutaties</i>		
Wijziging rentecurve	13.049	-141.049
Wijziging UFR	-1.082	375
Benodigde interesttoevoeging	10.942	-2.255
Inkoop nieuwe aanspraken	9.876	14.822
Toeslagverlening	23.456	15.433
Inkomende waardeoverdrachten	462	960
Uitgaande waardeoverdrachten	-2.012	-1.871
Vrijval excassokosten	-280	-255
Uitkeringen en afkopen	-9.334	-8.513
Actuarieel resultaat op sterfte	-1.161	-1.227
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	711	433
Actuarieel resultaat op mutaties	-74	-238
Wijziging actuariële grondslagen/methoden	-2.457	470
Correctie(s) begin- en eindstand deelnemersbestand	-201	11
Gemiste ANW-uitkering	20	0
Correctie regulier ANW	88	0
Voorziening onvoorwaardelijke indexatie ¹⁾	33	-12
Stand per 31 december	375.170	333.134
[7] Voorziening arbeidsongeschiktheid ²⁾	2.043	2.576
Totaal technische voorzieningen	377.213	335.710
De technische voorzieningen pensioenverplichtingen per 31 december zijn als volgt opgebouwd:		
Deelnemers	139.103	125.511
Gewezen deelnemers	99.955	88.727
Pensioengerechtigden	136.067	118.884
Voorzieningen arbeidsongeschiktheid en onvervaardelijke indexatie	2.088	2.588
	377.213	335.710

1) Het fonds heeft een voorziening opgenomen voor de onvoorwaardelijke indexatie van Anw-hiaatpensioenen die vóór 2007 zijn ingegaan.

2) In 2015 heeft het pensioenfonds besloten een voorziening voor Arbeidsongeschiktheid op te nemen. Hierbij is het herverzekeringscontract verwerkt in de balans, waarbij voor in de toekomst verwachte premievrijstellingen van nu als actief te boek staande deelnemers al worden meegenomen in de reserve. Het fonds houdt een Arbeidsongeschiktheidsvoorziening aan groot tweemaal de premievrijstellingsopslag arbeidsongeschiktheid van 7,0% voor 2024 (2022: tweemaal de premievrijstellingsopslag van 7,0% voor 2023) op marktwaarde grondslagen om te voorzien in de verwachte premievrijstelling in de uitlooperperiode.

	2023	2022
[8] Kortlopende schulden		
Schulden met looptijd < 1 jaar		
– Uitkeringsgerechtigden	2	2
– Loonheffing en sociale lasten	177	168
– Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	117	125
	296	295
[9] Overlopende passiva		
– Raming accountantskosten	34	48
– Raming actuariskosten	83	18
– Raming vermogensbeheerkosten	125	194
– Raming overige kosten	7	24
	249	284
Totaal passiva	411.891	370.572

Niet in de balans opgenomen activa

Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico en het overlijdensrisico met ingang van 2022 verzekerd bij ElipsLife. In het afgelopen contract met Zwitserleven is een winstdelingsregeling opgenomen. Dit betekent dat na beëindiging van het contract per 31 december 2021 een uitlooprisico van 2 jaar zal zijn. Hierna zal berekend worden of er sprake is van winstdeling. Op dit moment is een goede schatting van deze winstdeling niet mogelijk.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Personeel

Gedurende het boekjaar 2023 had de stichting geen personeel in dienst.

Baten en lasten	2023	2022
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[10] Directe beleggingsopbrengsten		
– Aandelen	1.141	166
– Obligaties en andere vastrentende waarden	0	487
– Banken	35	-13
– Overige directe opbrengsten	65	36
	1.241	676
[11] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
– Onroerende zaken	1.561	-5.181
– Aandelen	18.392	-23.890
– Obligaties en andere vastrentende waarden	15.504	-91.447
– Overige beleggingen	1.854	-9.847
	37.311	-130.365
[12] Kosten vermogensbeheer ¹⁾		
– Beheerloon	-238	-482
– Bewaarloon effecten	-1	-1
– Doorbelasting vanuit pensioenuitvoeringskosten en beleggingsadvies	-49	-46
	-288	-529

1) De kosten vermogensbeheer worden hier niet verantwoord op basis van 'look-through'. Aan deze kosten vermogensbeheer liggen nota's ten grondslag welke rechtstreeks aan het pensioenfonds worden gefactureerd en sluiten derhalve niet aan met de kosten zoals genoemd in het bestuursverslag. Het verschil komt tot uitdrukking in de transactiekosten welke in de beleggingen zijn verdisconteerd.

Hieronder volgt een specificatie van de kosten vermogensbeheer per beleggingscategorie.

Kosten vermogensbeheer per beleggingscategorie

Vastgoedbelegging	6	-11
Aandelen	30	-54
Vastrentende waarden	67	-103
Overige beleggingen	16	-24
Beheer-, bewaarloon en bankkosten	-358	-291
Advieskosten vermogensbeheer	-13	-10
Doorbelasting vanuit pensioenuitvoeringskosten	-36	-36
Totaal kosten vermogensbeheer	-288	-529
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	38.264	-130.218

[13] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Periodieke premies

- Werknemersaandeel
- Werkgeversaandeel

5.585	5.395
8.866	8.564
14.451	13.959

De premiebijdragen van werkgever en werknemers bedragen in totaal 32,6% (2022: 32,6%) van de premiegrondslag.

De kostendekkende en feitelijke premies zijn als volgt:

Kostendeekkende premie (op basis van rentetermijnstructuur)

Feitelijke premie

Gedempte kostendekkende premie

11.953	17.346
14.451	13.959
14.451	13.156

De gedempte kostendekkende premie wordt berekend op basis van de gedempte marktrente over een periode van 120 maanden en is als volgt samengesteld:

Inkoop voorwaardelijke opbouw

Opslag in stand houden vereist vermogen

Opslag voor uitvoeringskosten

12.082	11.091
1.667	1.364
702	701

14.451	13.156
--------	--------

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De kostendeekkende premie wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur waarop ook de TV voor risico fonds worden berekend, echter per 1 januari van het boekjaar en is als volgt samensteld:

Inkoop voorwaardelijke opbouw

Opslag in stand houden vereist vermogen
Opslag voor uitvoeringskosten

[14] Overige baten

Diversen

[15] Saldo van overdrachten van rechten

- Overgenomen pensioenverplichtingen
- Overgedragen pensioenverplichtingen

[16] Pensioenuitkeringen

- Ouderdomspensioen
- Partnerpensioen
- Wezenpensioen
- Afkoopsommen

[17] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

[18] Mutatie voorziening zieken

[19] Herverzekering

Premies herverzekering
Uitkeringen herverzekering
Mutatie vordering uit hoofde van herverzekerde voorziening

	2023	2022
	9.887	14.822
	1.364	1.823
	702	701
	11.953	17.346
	0	0
	328	872
	-2.489	-1.868
	-2.161	-996
	-7.273	-6.634
	-1.973	-1.882
	-12	-16
	-13	-8
	-9.271	-8.540
	-42.036	122.916
	533	-579
	-1.104	-1.476
	2.778	1.837
	-533	579
	1.141	940

	2023	2022
[20] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
– Administratie AZL N.V.	-458	-394
– Overige administratiekosten	-109	-107
– Accountantskosten controle ¹⁾	-51	-48
– Accountantskosten advies	0	0
– Accountantskosten overig	0	0
– Actuariskosten	-152	-184
– Intern risicomanagement	-32	-28
– Advieskosten	-9	-47
– Visitatiecommissie	-23	-23
– Bestuurskosten	-55	-39
– Opleidingskosten	-2	0
– De Nederlandsche Bank	-36	-27
– OPF	-12	-12
– NPS/WTP	-89	0
– Overige	-43	-47
	-1.071	-956
De kosten van het pensioenbeheer bedragen per deelnemer € 475,- (2022: € 420,-) waarbij het aantal deelnemers gelijk is aan de som van het aantal actieve deelnemers en de gepensioneerden.		
Indien de totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten worden verdeeld over alle actieve deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers, bedragen de kosten van het pensioenbeheer in 2023 per persoon € 331,- (2022: € 297,-).		
Saldo van baten en lasten	-150	-3.474

1) Deze kosten bestaan uit de controle van de jaarrekening en andere controle werkzaamheden (controle administratieve basisgegevens en controle DNB-verslagstaten)

Bezoldiging bestuursleden, Visitatiecommissie en verantwoordingsorgaan

Gedurende het boekjaar 2023 zijn de volgende vergoedingen betaald:

	2023	2022
Betaalde vergoedingen		
Bestuursvergoedingen	48	34
Vergoedingen Visitatiecommissie	23	23
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	7	5
Totaal	78	62

	2023	2022
Actuariële analyse van het saldo		
Beleggingsopbrengsten	27.322	-127.963
Ontwikkeling rentecurve	-13.049	141.049
Wijzigingen UFR	1.082	-375
Premies	3.873	-1.564
Uitkeringen	63	-27
Waardeoverdrachten	-611	-85
Resultaat kanssystemen	2.124	1.155
Voorwaardelijke toeslagverlening	-23.456	-15.433
Wijziging overlevingsgrondslagen	2.457	-470
Overige mutaties technische voorzieningen	45	239
	-150	-3.474

Bestemming van Saldo van baten en lasten (x € 1.000)

Het negatieve saldo van baten en lasten van € 150.000,- wordt ten laste van de reserves gebracht.

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het vereist eigen vermogen in het actuair rapport is de risicoparagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe) en wordt er rekening gehouden met recente ontwikkelingen zoals het gebruik van de meest recente UFR en de aangepaste definitie van de (beleids)dekkingsgraad en vereiste dekkingsgraad. Laatstgenoemde impliceert dat bij de berekening van de (beleids)dekkingsgraad en vereiste dekkingsgraad vanaf het jaarwerk van 2015 rekening gehouden dient te worden met het totale vermogen en de totale technische voorziening. In de risicoparagraaf worden de afzonderlijke risico's van het vereist eigen vermogen gerelateerd aan de voorziening voor risico fonds. De impact van de aangepaste berekeningsmethodiek wordt afzonderlijk getoond. Onder het FTK zijn de voorschriften voor de berekening van het vereist eigen vermogen aangescherpt en wordt getoetst op basis van het vereist eigen vermogen gebaseerd op de strategische verdeling. De impact van de afzonderlijke risico's wordt tevens getoond voor het feitelijk vereist eigen vermogen omdat de vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke verdeling in het FTK onder andere een belangrijke rol speelt bij de korte termijn risicohouding van het fonds.

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Vanaf eind 2016 wordt geen rekening meer gehouden met eventuele additionele risico's. Hieromtrent heeft afstemming plaats gevonden met, bestuur, waarmerkend actuaris en DNB. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2023 van 113,7% en 2022 van 113,8%.

	2023		2022	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	13.008	3,4	12.378	3,7
Aandelen en vastgoed risico (S2)	38.737	10,3	34.502	10,3
Valutarisico (S3)	5.083	1,3	4.094	1,2
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	7.896	2,1	6.565	2,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	10.888	2,9	9.717	2,9
Liquiditeitsrisico (S7)	0	0,0	0	0,0
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Diversificatie- en correlatie-effect	-23.963	-6,3	-21.093	-6,3
Vereist eigen vermogen	51.649	13,7	46.163	13,8
Aanwezige dekkingsgraad		109,0		110,2
Beleidsdekkingsgraad		114,2		110,6
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,2		104,3
Strategisch vereiste dekkingsgraad		113,7		113,8
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		114,2		115,6

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2023 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds over voldoende vermogen beschikt. In boekjaar 2023 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 114,2%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2022 van 110,6%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 3,6%-punt.

Renterisico

Het pensioenfonds loopt renterisico wanneer de rentegevoeligheid van de beleggingen ongelijk is aan de rentegevoeligheid van de verplichtingen. In het beleid is vastgelegd om de rentegevoeligheid van de verplichtingen (op marktwaarde) voor 60% met beleggingen af te dekken. Bij het bepalen van de rentegevoeligheid van de beleggingen wordt rekening gehouden met de rentegevoeligheid van bedrijfsobligaties en het benodigde resterende deel wordt opgebouwd met participaties in DMR fondsen. Rentegevoeligheden kunnen worden aangegeven met DV01 cijfers. De DV01 geeft de waardeverandering aan in het geval de rente met 1 basispunt (0,01%) daalt. Op basis van deze methodiek kan worden berekend dat het renterisico aan het einde van het verslagjaar voor 67,6% werd afgedekt. Het renterisico bedraagt daarmee 32,4%.

Totaal DV01 beleggingen (a)	€ 420
– Overige beleggingen	€ 66
– DMR fonds L & L+	€ 180
– DMR fonds XL	€ 175
Totaal DV01 verplichtingen (b)	€ 622
Totaal DV01 af te dekken verplichtingen	€ 429
Afgedekt renterisico (a)/(b)	67,6%

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief renteswaps) 15,0 (2022: 14,4)

Duratie van de vastrentende waarden (exclusief renteswaps) 2,3 (2022: 2,8)

Duratie van de pensioenverplichtingen 17,7 (2022: 18,5)

Het pensioenfonds dekt strategisch 69,0% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 69,0% op basis van de swapcurve is eind 2023 equivalent met een renteafdekking van 67,6% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 69,0% eind 2023.

Hoogte buffer

De buffer voor het strategisch renterisico bedraagt 13.008 (3,4%).

Aandelen en vastgoed risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2023		2022	
	€		€	
Aandelen en vastgoed				
<i>Verdeling aandelen en vastgoed per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	89.810	73,5%	91.806	74,4%
Opkomende markten (Emerging markets)	9.843	8,0%	7.181	5,8%
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	22.629	18,5%	24.389	19,8%
	122.282	100,0%	123.376	100,0%

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het strategisch zakelijke waarden risico bedraagt 38.737 (10,3%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het valutarisico wordt afgedekt in het Northern Trust CCF World Custom ESG EQ.

	2023		2022	
	€		€	
<i>Totaal beleggingen naar valuta exclusief derivaten</i>				
Euro	282.319	69,3%	263.913	72,0%
Amerikaanse dollar	77.199	19,0%	77.530	21,2%
Britse pound sterling	4.294	1,1%	4.746	1,3%
Japanse yen	7.435	1,8%	-1.959	-0,5%
Overig	36.077	8,8%	22.134	6,0%
	407.324	100,0%	366.364	100,0%

	2023		2022	
	€		€	
<i>Totaal beleggingen naar valuta inclusief derivaten</i>				
Euro	366.475	90,0%	349.093	95,3%
Amerikaanse dollar	11.975	2,9%	13.348	3,7%
Britse pound sterling	864	0,2%	885	0,2%
Japanse yen	1.835	0,5%	2.314	0,6%
Overig	26.175	6,4%	724	0,2%
	407.324	100,0%	366.364	100,0%

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het strategisch valutarisico 5.083 (1,3%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico

Voornamelijk wordt belegd via fondsen die aan de hand van mandaten gemanaged worden. Van de totale beleggingen ad. € 407.324 wordt € 311.047 direct belegd in beleggingsfondsen. Het overige ad. € 96.277 wordt belegd in geldmarktfondsen en hypotheekfondsen. Een van de aspecten daarbij is het beheersen van kredietrisico's. Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

De portefeuille Vastrentende waarden bevat beleggingsfondsen waarin het renterisico is afgedekt. Bij de balanspost Vastrentende waarden is een nadere toelichting opgenomen waaruit de verdeling van de portefeuille blijkt. Het kredietrisico heeft alleen betrekking op vastrentende waarden. Ultimo 2023 bedroegen de vastrentende waarden exclusief lopende intrest €187.847.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA-rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd. De opgenomen credit ratings zijn afgeleid van de ratings van S&P, Moody's en Fitch.

Verdeling vastrentende waarden per kredietrisico:

	2023		2022	
	€		€	
AAA	39.292	13,6%	45.094	18,7%
AA	63.482	22,0%	56.429	23,4%
A	12.990	4,5%	12.185	5,1%
BBB	15.376	5,3%	14.947	6,2%
Lager dan BBB	336	0,1%	391	0,2%
Geen rating	0	0,0%	8	0,0%
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	157.331	54,5%	111.707	46,4%
	288.807	100,0%	240.761	100,0%

Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:

	2023		2023	
	€		€	
Resterende looptijd < 1 jaar	156.350	54,1%	122.347	50,8%
Resterende looptijd > 1 < 5 jaar	62.288	21,6%	51.446	21,4%
Resterende looptijd >= 5 jaar	70.169	24,3%	66.968	27,8%
	288.807	100,0%	240.761	100,0%

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het strategisch kredietrisico van 7.896 (2,1%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Hoogte buffer

De buffer voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 10.888 (2,9%).

Liquiditeitsrisico

Het fonds loopt het risico dat het niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om op het beoogde moment aan de pensioenuitkeringsverplichtingen te voldoen. Ten behoeve van risicomanagement dient het fonds rekening te houden met het liquiditeitsrisico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het vereist eigen vermogen voor het liquiditeitsrisico gelijkgesteld aan 0%. Dit gaat voor het fonds op daar de liquiditeitspositie goed is vanwege het feit dat:

- De inkomende premies ruim hoger zijn dan de uitkeringen;
- Het grootste deel van de beleggingen liquide is, wat inhoudt dat deze op zeer korte termijn kunnen worden verkocht tegen liquiditeiten.

Slechts een deel van de vastgoedportefeuille waarin het fonds belegt, betreft een gesloten fonds dat niet snel liquide gemaakt kan worden. Dit fonds wordt in gedeeltes verkocht.

Concentratierisico

"Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2023		2022	
	€		€	
<i>Totaal beleggingen naar regio</i>				
Europa excl. Groot-Brittannië	230.900	56,7%	221.659	60,5%
Groot-Brittannië	26.426	6,5%	16.160	4,4%
Noord-Amerika	89.274	21,9%	85.187	23,3%
Azië excl. Japan	11.066	2,7%	7.379	2,0%
Japan	7.951	2,0%	8.852	2,4%
Opkomende markten	12.710	3,1%	9.493	2,6%
Overig	28.997	7,1%	17.634	4,8%
	407.324	100,0%	366.364	100,0%

	2023		2022	
	€		€	
Vastgoed				
<i>Verdeling vastgoed per sector:</i>				
Participaties in vastgoed beleggingsfondsen	22.629	100,0%	24.389	100,0%
Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken				
NORTHERN TRS DEV RE ES IND-A	18.991	100,0%	21.439	100,0%

	2023		2022	
	€		€	
Totale beleggingsportefeuille				
Aandelen				
<i>Verdeling aandelenportefeuille naar bedrijfstak:</i>				
Financiële instellingen	16.840	16,9%	15.673	15,8%
Informatietechnologie	24.238	24,3%	21.831	22,1%
Industriële ondernemingen	9.206	9,2%	8.742	8,8%
Niet-cyclische consumentengoederen	6.471	6,5%	7.390	7,5%
Cyclische consumentengoederen	11.642	11,7%	10.719	10,8%
Gezondheidszorg	11.827	11,9%	14.650	14,8%
Energie	4.536	4,6%	5.690	5,7%
Nutsbedrijven	2.194	2,2%	2.776	2,8%
Telecommunicatie	7.787	7,8%	6.786	6,9%
Basisindustrieën	4.199	4,2%	4.357	4,4%
Andere sectoren	713	0,7%	373	0,4%
	99.653	100,0%	98.987	100,0%
De indeling naar categorie en regio is gebaseerd op de beschikbare informatie van de beheerder van de beleggingsfondsen waarin rechtstreeks dan wel middellijk wordt geparticipeerd.				
Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden.				
Northern Trust EMK MKT CSTM EQU IN-E EUR	11.325	10,9%	7.360	7,1%
Northern Trust CCF World Custom ESG EQ I EUR	92.885	89,1%	96.496	92,9%

	2023		2022	
	€		€	
Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden:				
ISHARES EU CR BD I(IE)-IEURA	58.461	25,4%	55.333	29,5%
NN Duration Matching Fund (L) - D	83.025	36,0%	67.095	36,7%
NN Duration Matching Fund (XL) - D	46.360	20,1%	32.943	17,5%
ASR-Mortgage-Non NHG	42.531	18,5%	40.736	21,7%
Grote posten: overige beleggingen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen:				
Overige beleggingen				
NN (L) Liquid EUR - B Cap EUR	53.671	100,0%	44.882	100,0%
	53.671	100,0%	44.882	100,0%

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden.

Actief beheer risico

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuilles. In het VEV-rapport dat in 2011 door SZW naar buiten is gebracht, wordt het actief beheer risico op hoofdlijnen beschreven.

Het VEV voor actief beheer wordt bepaald als het maximale verlies door actief beheer dat met een waarschijnlijkheid van 2,5% binnen een jaar kan optreden.

Het risicoscenario voor actief beheer is vooralsnog alleen op het aandelenrisico (beursgenoteerde aandelen) van toepassing. Aangezien het pensioenfonds geen actief beheer voert, hoeft hiervoor geen buffer aan te worden gehouden.

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de bepaling van het totale vereist eigen vermogen dient gebruikt gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de strategische beleggingsportefeuille -€ 23.963.

Indirect zijn er beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in aangesloten ondernemingen.

Vastgesteld te Roermond, 19 juni 2024

Het bestuur

Dhr. E. Donders
(voorzitter)

Dhr. E. Bosman
(secretaris)

Dhr. G. Monsieur

Dhr. W. Koch

Overige gegevens

Financiering

De financiering is vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst met de werkgever ROCKWOOL B.V. In het verslagjaar bedroeg de pensioenpremie 32,6% van de premiegrondslag.

Herverzekering

Vanaf 2017 t/m 2021 was het risico van arbeidsongeschiktheid en overlijden verzekerd bij Zwitserleven. Met ingang van 2022 zijn deze risico's herverzekerd bij ElipsLife.

Statutaire resultaatbestemming

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de resultaatbestemming. Het saldo van baten en lasten wordt gemuteerd in de reserves.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Rockwool te Roermond is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Rockwool, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.059.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 61.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. Aangezien het pensioenfonds gebruik maakt van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023 is artikel 137 van de Pensioenwet niet volledig van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik maakt van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023, waardoor artikel 137, tweede lid, onderdelen a en b van de Pensioenwet niet van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat besluit gestelde voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Rockwool is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 19 juni 2024

drs. Pieter Heesterbeek AAG
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Rockwool

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Pensioenfonds Rockwool (hierna ook: "het pensioenfonds") statutair gevestigd te Roermond gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Rockwool op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Rockwool zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.059.000. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van de algemene reserve en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze relevant is voor de berekening van de (beleids) dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle

geconstateerde afwijkingen boven € 62.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's en niet naleven van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en de omgeving waarin zij opereert, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort.

In hoofdstuk 9 van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toewijding van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is weerlegd, gezien de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaan uit premiebijdragen die per deelnemer over de pensioengrondslag met een vastgesteld tarief worden berekend en daardoor op objectieve wijze zijn vast te stellen. Daarnaast bestaan de opbrengsten uit beleggingsopbrengsten op objectieve wijze zijn te bepalen aan de hand van beschikbare marktinformatie.

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico's van het doorbreken van interne beheersing door het bestuur. Wij hebben bijzondere aandacht gehad voor posten met een hoge schattingsonzekerheid, waaronder de technische voorzieningen. We verwijzen hierbij ook naar de kernpunten van onze controle voor onze specifieke controle-aanpak voor dit risico.

Onze specifieke controle-aanpak voor het frauderisico

Ten aanzien van het risico op doorbreking van de interne beheersing door het bestuur hebben wij werkzaamheden uitgevoerd zoals het toetsen van de aanvaardbaarheid van de journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden. Ook hebben wij de uitkomsten van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur.

Niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben inzicht verworven in de relevante wet- en regelgeving voor het pensioenfonds. Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) doorgenomen. Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van het bestuur dat alle bekende aangelegenheden van geïdentificeerde en vermoede van niet voldoen aan wet- en regelgeving aan ons zijn gemeld.

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen die van materieel belang zijn voor de jaarrekening.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat de vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht en het door De Nederlandsche Bank goedgekeurde herstelplan beoordeeld. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<i>Waardering van beleggingen</i> De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit belangen in beleggingsfondsen en derivaten. In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In paragraaf Grondslagen en waardering voor resultaatbepaling zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet. De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, omdat de waardering subjectieve elementen bevat.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het: – beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij de uitvoeringsorganisaties, waaronder Goldman Sachs Asset Management B.V. (GSAM). Voor zover relevant en mogelijk hebben wij gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportages; – voor beursgenoteerde effecten: toetsen van de juiste waardering van de beleggingen gebaseerd op marktnoteringen; – voor de beleggingen in beleggingsfondsen: vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens de laatste door een onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde. – Voor zover geen recente jaarrekening beschikbaar is: verrichten van andere werkzaamheden, waaronder afstemming met de opgave van de vermogensbeheerder en “backtesting”; – toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van de technische voorzieningen De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds. In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In paragraaf Grondslagen en waardering voor resultaatbepaling zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de technische voorzieningen uiteengezet. In paragraaf Risicoparagraaf is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet, inclusief onzekerheden.	Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken. Door ons is tevens nagegaan of: – de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaris worden gehanteerd bij het certificeren van de technische voorzieningen, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregeling zijn opgesteld; – de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; – de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; – de interne beheersing met betrekking tot de volledigheid van de aangesloten deelnemers is geborgd; – de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde

toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 19 juni 2024

Forvis Mazars Accountants N.V.

Origineel ondertekend door:

drs J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA

Bijlagen

Lijst van nevenfuncties per 31 december 2023

Bestuur

E. Donders:

- Voorzitter Pensioenfonds Staples
- Directeur Donders Management BV

G. Monsieur:

- Geen

E. Bosman:

- Voorzitter StiPP
- Directeur Pensum B.V.
- Docent Actuarieel Instituut
- Voorzitter Bedrijfstakpensioenfonds Levensmiddelen

W. Koch

- Vereffenaar Pensioenfonds Blue Sky Group i.l.
- Sleutelfunctiehouder Interne Audit Nedlloyd Pensioenfonds
- Associé Montae & Partners
- Directeur KFAM B.V.

Visitatiecommissie

A. Doornink

- Consultant Edmond Halley B.V.
- Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Staples
- Examinator Stichting Erkend Hypotheekadviseur
- Lid werkgroep leerdoelen Federatie Financiële Planners (FFP)
- Voorzitter Geschillencommissie Pensioenfonds Huisartsen
- Geschillenbeslechter GIP

J. van Dorssen

- Lid raad van toezicht Pensioenfonds Hibin

L. Zijlmans

- Directeur Zijlmans Pensioenadvies & Actuarie B.V.
- Directeur Netherlands World Trading B.V.

Beleggingsadviescommissie

W. Schapendonk:

- Bestuurslid Pensioenfonds Openbare Bibliotheken
- Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfonds Schoonmaak- en glazenbewassingsbedrijf
- Bestuursondersteuning vermogensbeheer Pensioenfonds Bisdommen
- Directeur W.L.M. Schapendonk B.V.
- Directeur CVP Advies B.V.

Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. De ABTN (ook wel bedrijfsplan genoemd) gaat nader in op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling, de financiële opzet waaronder grondslagen, het beleidskader (premie-, toeslag- en beleggingsbeleid) en de sturingsmiddelen, de hoofdlijnen van het interne risicobeheersingssysteem alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst.

Actuariële grondslagen

Dit zijn de veronderstellingen die de actuaris gebruikt bij de vaststelling van de pensioenverplichtingen en de pensioenpremie. Deze veronderstellingen hebben onder meer betrekking op de gehanteerde rekenrente, de kansstelsels en de kostenopslagen.

Actuaris

Een actuaris combineert economische en wiskundige technieken ten behoeve van de vaststelling van de benodigde koopsommen of premies en de verplichtingen van het fonds (vaststelling voorziening pensioenverplichtingen). Tevens verricht de actuaris risicoanalyses en studies met betrekking tot het afstemmen van verplichtingen en beleggingen.

Asset Liability Management-studie (ALM-studie)

Deze studie geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van een pensioenfonds en biedt een pensioenfondsbestuur de mogelijkheid diverse beleidsvariabelen (zoals beleggingsbeleid, premiebeleid en toeslagbeleid) in hun onderlinge samenhang te evalueren.

Autoriteit Financiële Markten

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is een bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan dat toezicht houdt op het gedrag van de gehele financiële marktsector. De AFM is toezichthouder op de pensioenfondsen voor zover het gaat om het effectentypisch gedragstoezicht.

Beleggingsbeleid

Een pensioenfonds is verplicht om op prudente wijze te beleggen. Het beleggingsbeleid van een pensioenfonds is enerzijds gericht op het zoveel mogelijk uitsluiten van beleggingsrisico's en anderzijds op het behalen van een zo hoog mogelijk rendement. Bovendien moet de afstemming van beleggingen op de verplichtingen juist zijn: het pensioenfonds moet op het juiste moment aan haar verplichtingen kunnen voldoen.

Om optimaal aan deze uitgangspunten te voldoen is een juiste samenstelling van de beleggingsmix noodzakelijk, die met behulp van een ALM-studie kan worden vastgesteld.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals zakelijke en vastrentende waarden.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde (DNB) dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Beleidsregel Uitbesteding Pensioenfondsen

Voorschriften van De Nederlandsche Bank met betrekking tot de uitbesteding van activiteiten door de pensioenfondsen.

Benchmark

Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor de prestatie van (de beheerder van) een beleggingsportefeuille of pensioenfonds. Een beursindex bijvoorbeeld.

Code pensioenfondsen

Deze Code, opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, bevat normen voor 'goed pensioenfondsbestuur'. De Code komt voor pensioenfondsen in de plaats van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur, die de Stichting van de Arbeid in 2005 heeft gepubliceerd. De Code staat niet op zichzelf, maar maakt deel uit van het volledige stelsel van bestaande wet- en regelgeving. Daarnaast geven de aanbevelingen, convenanten en Codes van de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid richting aan de governance: wat houdt goed bestuur van pensioenfondsen in en hoe houden betrokkenen daar toezicht op.

Collateral

In onderpand gegeven zekerheden ter dekking van aangegane marginverplichtingen –dit betreft de verplichting van beleggers om een waarborgsom in geld of dekking in de vorm van effecten te storten bij hun bank of commissionair bij het schrijven van opties of andere afgeleide producten– welke voortkomen uit hoofde van de aangegane derivatenpositie(s).

Commodity

Beleggingsklasse die betrekking heeft op grondstoffen.

Contante waarde

De waarde die op dit moment aanwezig moet zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, toekomstige pensioenbetalingen te kunnen verrichten.

Dekkingsgraad

Een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het fonds. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de bezittingen (het vermogen) van het fonds aan de ene kant en de waarde van de huidige en toekomstige pensioenuitkeringen (de verplichtingen) van het fonds aan de andere kant. Zijn er evenveel bezittingen als verplichtingen, dan is de dekkingsgraad 100%. Het fonds kent twee verschillende dekkingsgraden: de marktwaarde dekkingsgraad en de aan DNB gerapporteerde dekkingsgraad (ook wel FTK-dekkingsgraad genoemd). De DNB-dekkingsgraad is de aan DNB gerapporteerde dekkingsgraad waarbij de verplichtingen van het fonds zijn vastgesteld op basis van de door DNB voorgeschreven rentecurve (met ingang van 30 september 2012 de UFR-curve en drie-maands-middeling en tussen 31 december 2011 en 30 september 2012 een drie-maands-gemiddelde rentecurve). De marktwaarde-dekkingsgraad wordt gebruikt in het beleidskader van het fonds en wordt vastgesteld op basis van de marktrente. Tot 31 december 2011 was deze dekkingsgraad gelijk aan de DNB-dekkingsgraad. Vanaf 1-1-2015 is in het kader van het nFTK nog een derde dekkingsgraad "de beleidsdekkingsgraad" vastgesteld.

De Nederlandsche Bank

Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan, dat onder andere de navolging van de Pensioenwet bewaakt.

Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten, dat wil zeggen financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijv. een aandeel), een referentieprijis of een index (bijv. de AEX-index). De hoofdvormen van derivaten zijn opties, futures contracten en forward contracten. Ook valutatermijncontracten worden als derivaten aangemerkt.

DNB dekkingsgraad

Dit is de aan DNB gerapporteerde dekkingsgraad waarbij de verplichtingen van het fonds zijn vastgesteld op basis van de door DNB voorgeschreven rentecurve.

Doorsneepremie

De premie die voor de deelnemers uniform is vastgesteld zonder rekening te houden met individuele verschillen in leeftijd, burgerlijke staat of geslacht.

Duration

Aanduiding van de koersgevoeligheid van vastrentende waarden als gevolg van veranderingen in de rentestand.

Duration-mismatch

Dit is het verschil in duration tussen de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

Effectentypisch gedragtoezicht

Gedragtoezicht dat vooral betrekking heeft op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, zoals de naleving van gedragscodes, corporate governance e.d. Het gedragtoezicht wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten. Een ander onderwerp van aandacht van het gedragtoezicht is de consumentenbescherming. Effectentypisch gedragtoezicht onderscheidt zich van prudentieel toezicht dat wordt uitgeoefend door De Nederlandsche Bank.

Emerging Markets

Opkomende markten.

Enhanced Index-fonds

Fonds dat verbeterde indexering pogingen doet om bescheiden extra rendement te genereren ten opzichte van indexfondsen door geringe afwijkingen te nemen ten opzichte van de onderliggende index.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Benaming van het nieuwe toezichtregime dat vanaf 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen. Het Financieel Toetsingskader (FTK) heeft de Actuariële Principes Pensioenfondsen (APP) vervangen. Het FTK is opgenomen in de op 1-1-2007 in werking getreden Pensioenwet.

Op 1-1-2015 is een nieuw Financieel Toetsingskader in werking getreden.

Forward curve

Geeft de toekomstige renteniveaus weer zoals die berekend kunnen worden op basis van de huidige curve.

Franchise

Het deel van het pensioengevend salaris dat voor de pensioenberekening buiten beschouwing wordt gelaten. Dit deel wordt geacht door de AOW-uitkering voldoende van pensioen te worden voorzien.

Gedragscode

De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders en eventuele medewerkers van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige, vertrouwelijk informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Haalbaarheidstoets

Toets die in het nFTK jaarlijks moet worden uitgevoerd. De haalbaarheidstoets toetst de financiële opzet van het fonds en toetst of het verwachte pensioenresultaat voldoet aan de door het fonds zelf gestelde normen (onder meerdere scenario's).

Herverzekering

Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van (extra hoge) risico's bij een levensverzekeraar, zoals overlijdens- en invaliditeitsrisico's (risicoherverzekering).

Indexatie

Een nadere toelichting is opgenomen in het begrip "toeslag".

ISAE 3402-rapportage

Een ISAE 3402-rapportage is een audit, uitgevoerd door een auditor naar de opzet, het bestaan en de werking van interne controlemaatregelen bij een uitvoeringsorganisatie. Een ISAE 3402-rapportage kan de uitbestedende partij en de onafhankelijke accountants helpen meer zekerheid te verkrijgen met betrekking tot de effectiviteit van de controlemaatregelen van de uitvoeringsorganisatie. De ISAE 3402-rapportage omvat alle processen die de financiële jaarrekening van een pensioenfonds raken.

Kansstelsels

Dit zijn veronderstellingen met betrekking tot sterftekansen, invalideringskansen, ontslag, gehuwdheid en individuele loonontwikkeling.

Langlevenrisico

Het risico dat het fonds loopt dat een verzekerde persoon langer leeft dan op basis van de gehanteerde overlevingstafel wordt verwacht.

Marktwaarde

Waarde van een beleggingsobject als het op dat moment verkocht zou worden.

Marktwaarde dekkingsgraad

Dit is de dekkingsgraad waarbij de verplichtingen van het fonds zijn vastgesteld op basis van de marktrente. Deze marktwaardedekkkingsgraad wordt gehanteerd voor beleidsbeslissingen (zoals premievaststelling en toeslagverlening).

Middelloodsysteem

Pensioensysteem waarbij aan het einde van de deelneming toe te kennen pensioen is gerelateerd aan de gemiddelde pensioengrondslag over de gehele periode van deelneming aan de pensioenregeling.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwe-, weduwnaars- en partnerpensioen, en vaak ook voor wezenpensioen.

nFTK

Nieuw Financieel Toetsingskader. Zie Financieel Toetsingskader.

Ouderdomspensioen

Pensioen, bestemd voor de financiële verzorging van de gerechtigde, nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Overlevingstafel

Statistisch overzicht met betrekking tot onder meer sterftekans per leeftijd van een groep personen, zoals bijvoorbeeld alle mannen in de bevolking van Nederland. Overlevingstafels kunnen worden vastgesteld door het Actuariel Genootschap (AG) of het Centraal

Bureau voor de Statistiek (CBS). Een voorbeeld van een overlevingstafel is de tafel Gehele Bevolking Mannen (GBM), respectievelijk Gehele Bevolking Vrouwen (GBV) in Nederland over de waarnemingsperiode 2000-2005. Deze tafels (GBM en GBV 2000-2005) zijn door het AG vastgesteld en worden dan ook aangeduid als de AG-tafels.

Over/onderweging

Een hoger of lager belang in een beleggingscategorie dan overeenkomt met de normverdeling van het pensioenfonds.

Overrente

Het positieve verschil tussen het inkomensrendement van het fonds en de rekenrente.

Partnerpensioen

Pensioen dat wordt uitgekeerd aan de (huwelijks) partner en eventuele ex-partner na het overlijden van de (aspirant) deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Pensioenaanspraak

Het recht op een nog niet ingegaan pensioen, uitgezonderd de overeengekomen voorwaardelijke toeslagverlening.

Pensioenfederatie

Organisatie die de gemeenschappelijke belangen behartigt van aangesloten Nederlandse pensioenfondsen. De Pensioenfederatie is voortgekomen uit een samenwerking van de koepels voor ondernemingspensioenfondsen (OPF), beroepspensioenfondsen (UvB) en bedrijfstakpensioenfondsen (VB).

Pensioengrondslag

Het bedrag waarover pensioen wordt toegekend. Dit is het voor het pensioen meetellende salaris (inclusief ploegentoeslag) minus de franchise.

Pensioenovereenkomst

De arbeidsvoorwaardelijke afspraken tussen de werkgevers(organisaties) en de werknemers(organisaties) welke betrekking hebben op pensioen. De pensioenovereenkomst is onderdeel van de arbeidsovereenkomst.

Pensioenrecht

Het recht op een ingegaan pensioen, uitgezonderd de overeengekomen voorwaardelijke toeslagverlening.

Pensioenregister

Een register dat het burgers mogelijk maakt om via één ingang een totaaloverzicht te krijgen van alle bij pensioenfondsen en pensioenverzekeraars in collectieve regelingen opgebouwde pensioenaanspraken alsmede de AOW-uitkering. Het register laat bovendien zien waar het pensioen is opgebouwd en waar de burger terecht kan voor meer informatie. Het pensioenregister is op 6 januari 2011 in werking getreden.

Pensioenresultaat

De maat van koopkrachtbehoud van de nu opgebouwde pensioenen.

Pensioenwet

De wet die vanaf 1 januari 2007 de voormalige Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) vervangt.

Pension Fund Governance

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen). In het kader van Pension Fund Governance heeft eerst de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen en later de Stichting van de Arbeid aanbevelingen gedaan voor goed pensioenfondsbestuur. Deze waarborging voor goed bestuur (principes voor goed pensioenfondsbestuur en vanaf 1-1-2014 de Code Pensioenfondsen) is verankerd in de op 1 januari 2007 in werking getreden Pensioenwet.

Performance

Het rendement dat is behaald met de beleggingen.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdomspensioen en partner- en wezenpensioen.

Principes voor goed pensioenfondsbestuur

Aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid voor de besturen van pensioenfondsen om te komen tot goed pensioenfondsbestuur. De principes voor goed pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet en hebben betrekking op de onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording alsmede intern toezicht. Deze Principes zijn vanaf 1 januari 2014 vervangen door de Code Pensioenfondsen.

Prognosetafel

Een overlevingstafel die gebruikt wordt in de actuariële praktijk, of voor de vaststelling van de technische voorziening, waarbij modelmatig rekening gehouden is met de verwachte toekomstige verbetering van de levensverwachting.

Prudentieel toezicht

Bedrijfseconomisch toezicht dat zich met name richt op de handhaving c.q. waarborging van de financiële soliditeit van het pensioenfonds. Dit type toezicht berust bij De Nederlandsche Bank. Prudentieel toezicht onderscheidt zich van effectentypisch gedragstoezicht dat wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten.

Real Estate

Onroerend goed.

Rekenrente

De rekenrente is het fictieve percentage dat het belegde vermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst en waarvan bij de berekening van de contante waarden (voorziening pensioenverplichtingen) wordt uitgegaan. In het Financieel Toetsingskader wordt de rekenrente bepaald op basis van de rentetermijnstructuur (marktwaarde).

Rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale rentetermijnstructuur heeft een stijgend verloop. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

Risicobudget

Het risicobudget (ook wel tracking error genoemd) is een statistische maatstaf (standaard deviatie) voor het toegestane risico in de beleggingsportefeuille als geheel. Indien het risicobudget gelijk is aan 7 en het verwachte rendement is 5, dan is er een redelijk grote kans (67%) dat het te realiseren rendement tussen -2 (5 - 7) en 12 (5 + 7) ligt. Per beleggingscategorie worden tracking errors

vastgesteld die de verwachte spreiding van de rendementen voor die categorie aangeven. De gewogen som van deze tracking errors moet gelijk zijn aan het totaal risicobudget.

Risicobudgettering

Risicobudgettering is het vaststellen van de wijze waarop het vastgestelde risico budget zo efficiënt mogelijk over de verschillende beleggingscategorieën en vermogensbeheer kan worden verdeeld.

Risicoherverzekering

Het herverzekeren door een pensioenfonds van bepaalde risico's die dat pensioenfonds niet zelf op een verantwoorde wijze kan dekken. Hierbij gaat het vooral om risico's die betrekking hebben op overlijden en arbeidsongeschiktheid. Zie ook: herverzekering.

Security lending

Security lending is het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

Service Level Agreement (SLA)

Beschrijving van overeengekomen dienstverlening tussen partijen bij uitbesteding van bedrijfsprocessen, inclusief de rechten en plichten van partijen ten aanzien van het overeengekomen kwaliteitsniveau van de te leveren diensten en/of producten.

Solvabiliteit

Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Zie ook het begrip dekkingsgraad.

Swaprente

Het tarief waartegen op de geld- en kapitaalmarkt leningen met verschillende looptijden worden geruild.

Toeslag

Een toeslag is een verhoging van een pensioenuitkering of aanspraak op pensioen, gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven toeslagregeling.

De toeslagregeling van Stichting Pensioenfonds Rockwool is voorwaardelijk. Dit betekent dat het bestuur jaarlijks een besluit neemt of de financiële middelen van het fonds toereikend zijn om per 1 januari van enig jaar wel of geen of slechts een gedeeltelijke toeslag te verlenen.

Total return

Het totaalrendement op beleggingen zijnde de directe en de indirecte beleggingsopbrengsten.

Tracking error

Risico maatstaf die weergeeft hoe groot de kans is dat het rendement afwijkt van de benchmark. De tracking error is gelijk aan de standaarddeviatie van deze afwijkingen. Een hoge tracking error betekent veel kans op een rendement ver onder of boven de benchmark.

Uitkeringsovereenkomst

Een uitkeringsovereenkomst is een overeenkomst inzake een vastgestelde pensioenuitkering. Op grond van de Pensioenwet is dit een van de drie toegelaten pensioensystemen.

Uittredingsregelingen

Verzamelnaam voor regelingen voor vervroegde uittreding, zoals VUT-, VRIP en andere voortijdige vertrekregelingen.

Uitvoeringsovereenkomst

Overeenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds omtrent de uitvoering en financiering van de pensioenovereenkomst. In de uitvoeringsovereenkomst is onder meer vastgelegd: de wijze waarop en de termijnen waarin de verschuldigde premie moet worden voldaan, de uitgangspunten en procedures met betrekking tot de besluitvorming over vermogenstekorten en vermogenoverschotten dan wel winstdeling, de voorwaarden waaronder toeslagverlening plaatsvindt, de procedures bij het niet nakomen van de premiebetalingsverplichting door de werkgever; en de wijze waarop de premie wordt vastgesteld en het Betalingsvoorboud van de werkgever.

Uniform pensioenoverzicht (UPO)

Het format van het pensioenoverzicht waarin de uitkeringen bij pensionering, overlijden en arbeidsongeschiktheid eenduidig wordt gepresenteerd. De bedoeling is dat alle pensioenuitvoerders hetzelfde format hanteren waardoor de pensioenoverzichten eenvoudig naast elkaar te leggen zijn en de (gewezen) deelnemers de bedragen uit de verschillende pensioenoverzichten bij elkaar op kunnen tellen en een duidelijk beeld van de financiële situatie bij pensionering krijgen.

Valutarisico

Het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Valutatermijncontracten

Dit is een contract voor het afdekken van valutarisico. In dit contract wordt vooraf afgesproken tegen welke prijs en op welke datum de valutaposities worden verrekend.

Vastrentende waarden

Beleggingen met een vaste looptijd en een overeengekomen plan van rente en aflossing, zoals obligaties. Andere vormen van vastrentende waarden zijn onderhandse leningen en hypotheek.

Verantwoordingsorgaan

Orgaan waaraan het bestuur van het pensioenfonds jaarlijks verantwoording moet afleggen. In dit orgaan zijn de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) vertegenwoordigd.

Volatiliteit

De beweeglijkheid van beurskoersen.

Voorziening pensioenverplichtingen

Dit is de, met inachtneming van de actuariële grondslagen (rekenrente, kansstelsels en kostenopslagen), vastgestelde balanspost die de gekapitaliseerde waarde (contante waarde) van de opgebouwde pensioenen aangeeft.

Waardeoverdracht

Het overdragen van de contante waarde van de verkregen aanspraken door het pensioenfonds van de oude werkgever aan het pensioenfonds van de nieuwe werkgever, waarvoor de deelnemer in de nieuwe pensioenregeling extra deelnemersjaren verkrijgt (in eindloonregelingen) dan wel extra pensioenaanspraken krijgt toegekend (in middelloonregelingen).

Wezenpensioen

Een tijdelijke uitkering die wordt uitgekeerd aan de kinderen (tot een bepaalde leeftijd) na het overlijden van de (aspirant) deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Wortel formule

Maakt onderdeel uit van het standaardmodel waarop het vereist eigen vermogen van het fonds wordt bepaald.

Zakelijke waarden

Aandelen en onroerende zaken. Onder onroerende zaken wordt verstaan beleggingen in onroerend goed, zoals kantoren, winkels en woningen. Deze kunnen zowel op directe wijze geschieden als op indirecte wijze door belegging in op dat terrein gespecialiseerde al dan niet beursgenoteerde beleggingsfondsen.